

מדינת ישראל

משרד התרבות והספורט

הוועדה הבין משרדית לבחינת קיום משחקים בשבת בענף הכדורגל

דוח סופי

15 בנובמבר 2017

עמוד 1 מתוך 42

תוכן עניינים

1. חברי הוועדה ומנדט הוועדה עמוד 3
2. מבוא עמוד 4
3. תמצית מסקנות והמלצות הביניים של הוועדה עמוד 10
4. מפעלים בין לאומיים עמוד 16
5. לוח זמנים לקיום פעילות ענף הכדורגל בהינתן הפסקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל עמוד 21
6. לוח זמנים לקיום פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני בהינתן הפסקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל עמוד 25
7. תשתיות פיזיות עמוד 30
8. סיכום המשמעויות של הפסקת פעילות ענף הכדורגל שבתות וחגי ישראל עמוד 37

חברי הוועדה ומנדט הוועדה

להלן רשימת חברי הוועדה והנוכחים בדיונים:

יוסי שרעבי, מנכ"ל משרד התרבות והספורט - יו"ר הוועדה

עו"ד עפרה שרון, לשכה משפטית משרד התרבות והספורט – חברת ועדה

רתם קמר, מנכ"ל ההתאחדות לכדורגל – חבר ועדה

איציק לארי, מנכ"ל המועצה להסדר ההימורים בספורט – חבר ועדה

אורן חסון, יו"ר מנהלת הליגות המקצועניות בענף הכדורגל – חבר ועדה

עו"ד יעקב פרידברג, נציג משרד המשפטים – חבר ועדה

איתי טמקין, נציג אגף תקציבים באוצר – חבר ועדה

ד"ר אורי שפר, ראש מינהל הספורט (בדימוס)

עופר בוסתן, ראש מינהל הספורט (המכהן)

דודו מלכא, סגן ראש מנהל הספורט

גיא אטיאס, תקציבים, משרד התרבות והספורט

עו"ד עפרה שרון, לשכה משפטית משרד התרבות והספורט

רו"ח חביב קטן, מנהל תחום תקציבים משרד התרבות והספורט

יואב רם, מנהל תחום מנהל הספורט

עופר עייני, יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל

אבי קאופמן, יו"ר מ.ס. רובי חיפה

אושרי דודאי, מנהל קבוצת בית"ר ירושלים

ניר אלון, ראש חטיבת הספורט בהסתדרות

רון בולוטין, מ.מ. מנכ"ל הוועד הפרא-אולימפי הישראלי

גילי לוסטיג, מנכ"ל הוועד האולימפי הישראלי

אבי איבגי, חבר איגוד השחקנים ושוער מכבי הרצליה בכדורגל

אריאל שיימן, מכבי הרצליה התאחדות לכדורגל

יריב טפר, מנכ"ל איגוד השופטים התאחדות לכדורגל

ניקולס לב, מנכ"ל מנהלת הליגות המקצועניות בענף הכדורגל

ניר ינקלביץ, משנה למנכ"ל מנהלת הליגות המקצועניות בענף הכדורגל

אבי לוי, סמנכ"ל חטיבת לוגיסטיקה ותחרויות, ההתאחדות לכדורגל

עו"ד מוטי ברונשטיין, סמנכ"ל פיתוח עסקי, מנהלת הליגות המקצועניות בענף הכדורגל

מנדט הוועדה

בעקבות החלטת היועמ"ש על מדיניות אי אכיפה בנוגע לקיומם של משחקי הכדורגל בשבת, הוקמה ועדה בין משרדית שמטרתה לבחון את הסוגיות וההשלכות הכרוכות בנושא המשחקים בשבת והכל במטרה לצמצם את התופעה ככל הניתן באמצעות מתן מענה כולל ופרטני לפי העניין.

סוגיית המשחקים בשבת טומנת בחובה מספר דיונים במישורים שונים, כאשר כל אחד נובע ומשליך על מארג חוקים, תקנות ונהלים בזירות שונות ואלו הם:

- **עולם דיני עבודה המקומי** (דין ישראלי) – אשר קובע בחוק שעות עבודה ומנוחה התשי"א – 1951 על איסור העסקת עובד בשעות המנוחה השבועית, או בחלק מהן בהעדר קבלת היתר כקבוע בחוק.
- **שאלת הסטאטוס** קוו בנושא קיום פעילות ספורט בשבת בחברה הישראלית, **שאלת דת ומדינה**.
- **ספורט ופוליטיקה** וההשלכות של החיבור ביניהם על פעילות הספורט הישראלי.
- **פעילות הספורט הישראלי** בזירה הבינ"ל לאור המאפיין הבינלאומי של הפעילות בספורט והחברות והכפיפות של התאחדויות ואיגודי הספורט בישראל לארגוני הספורט הבינלאומיים.

לאחר ההיכרות עם עולם התוכן הסובב את שאלת המשחקים בשבת, חברי הוועדה הגדירו את סמכויות הוועדה, בהתאם לחברי הצוות. לאור האמור, מאחר ובין חברי הוועדה לא נמנו נציגים מהמשרדים הבאים: משרד הכלכלה, משרד רוה"מ ומשרד הדתות אשר ע"פ החוק הם הגורמים המוסמכים לדון ולהחליט בבקשות לקבלת היתרי עבודה בשבת בכלל ולענף הכדורגל בפרט, הובהר כי כל עולם התוכן הנוגע לסוגיית דיני העבודה, היתרים זמניים או קבועים לא יידונו במסגרת הוועדה בשלב הראשון ובהרכב הנוכחי. לצד האמור, אין עוררין כי מתן מענה לסוגיות נלוות נכון וצריך שהדבר ישולב במסגרת הסדרה חוקית כוללת של הנושא.

בנוסף, חברי הוועדה הסכימו בשלב הראשון לדון בראש ובראשונה בבעיית קיומם של משחקי כדורגל בימי המנוחה השבועית ולא בכלל פעילות הספורט המתקיימת בימי המנוחה השבועית מהסיבות הבאות:

- הגורם המחולל שהעלה את הדיון לשיח הציבורי היה הפנייה של חלק (קטן, יש לומר) של שחקני הכדורגל בליגה הלאומית לבית הדין לעבודה ולפיכך כבר בשלב זה נדרש לבחון מענה מידי ככל הניתן;
- ענף הכדורגל הוא אחד משני ענפי העל (כדורגל וכדורסל) כאשר ענף הכדורגל הינו הענף בעל מספר הספורטאים הגדול ביותר בישראל;
- ענף הכדורגל הוא הענף הפופולארי ביותר בישראל;
- ענף הכדורגל הצמיח סביבו תעשיית כלכלית מסחרית ענפה יותר מכל ענף ספורט אחר בישראל;
- ענף הכדורגל הוא הענף הראשון שהוכר בפסיקה כגוף דו-מהותי (זאת כחלק מהצורך לצאת למכרז על מכירת זכויות השידור של ליגת העל – ע"א 674/89 דן טורטן ואח' נ' ההתאחדות לספורט בישראל וע"א 4583/03 התאחדות לכדורגל בישראל ואח' נ' אביב גלעדי הפקות עמוד 4 מתוך 42

בע"מ תק-על 2003 (2)). פסיקה זו הביאה לכך, שכל איגודי הספורט והתאחדויות הספורט בישראל הפכו להיות גופים דו-מהותיים, ומכאן סברו חברי הוועדה כי כוחו של הכדורגל לקבוע מגמות והתייחסות לכלל הספורט כמוביל שלו תקף גם בנושא המשחקים בשבת.

לימוד מהיר של הנושא העלה את הצורך בצמצום נוסף במטרה לתת מענה, אף בצורת המלצות ביניים, כמצופה מחברי הוועדה לאור פרק הזמן הקצר שהוקצב לעבודת הוועדה, ולפיכך הוסכם על כלל החברים כי הדיונים יתמקדו תחילה בפניית השחקנים שלא לשחק בימי המנוחה השבועית מטעמי דת ומסורת, החל ממועד שריקת הפתיחה של המשחק ועד לשריקת הסיום של המשחק. ראשית מאחר והמציאות הכתיבה כי הפנייה התלויה ועומדת במוסדות השיפוט (בית הדין לעבודה ובג"צ) וכן השיח הציבורי נוגעים במישרין לשחקנים שהעלו את הנושא לסדר היום בכל הנוגע לדרישת השתתפותם במשחק המתקיים בתחומי המנוחה השבועית, ושנית מאחר וגיבוש פתרונות והסדרים הנוגעים לשחקנים ישליכו במישרין גם על חלק ניכר מעובדים התומכים בענף (כגון שופטים, מאמנים, עובדי מנהלה ולוגיסטיקה, צוותי רפואה, עובדי אצטדיונים וכו').

מבוא

בחודש יולי 2015 פרסמה מנהלת הליגות לכדורגל (להלן – "המנהלת") לליגה הלאומית ולליגת העל את לוח המשחקים לעונת המשחקים 2015-2016. בהמשך, בחודש אוגוסט 2015 פורסמו מועדי המשחק הסופיים. המנהלת שיבצה בלוח המשחקים שתי קבוצות הנמנות על הליגה הלאומית לשחק ביום שבת.

בין לבין התקיים דין ודברים בין ההסתדרות הכללית החדשה – הסתדרות המעו"ף (להלן – "ההסתדרות") לבין המנהלת – זאת, בין היתר, על רקע התאגדותם של השחקנים ורצונה של ההסתדרות לחתום על הסכם קיבוצי שיחול על שחקני כדורגל.

ביום 10.8.2015 הגישה ההסתדרות (בטענה כי היא ארגונים היציג של שחקני הכדורגל בארץ) בקשת צד בסכסוך קיבוצי, זאת בשל החלטתה של המנהלת לקיים משחקי ליגה לאומית במחזורים 1-5, בכל יום שבת, משעה 16:30 ואילך וזאת החל מיום 22.8.2015; דבר אשר יחייב את השחקנים לעבוד ביום המנוחה השבועי. במסגרת הבקשה התבקש סעד ארעי לביטול קיומו של המחזור הראשון; סעדים זמניים נוספים להקפאת מחזורים השני – החמישי; וסעדים קבועים, בין היתר: לביטול משחקי הליגה הלאומית בימי שבת וחג, להורות כי אין לקיים משחקי ליגה ביום המנוחה השבועי או חג, להורות למנהלת להימנע מלזמן את שחקניהן להשתתף במשחקי כדורגל רשמיים אשר יתקיימו בימי שבת או חג, ולכבד את מנוחת יום השבת ללא עוררין וללא הנחות.

ביום 20.8.2015 התקיים דיון בבקשה, אשר בסופו נקבע כי יתקיים דיון נוסף ביום 7.9.2015 וכן ניתן תוקף של החלטה להצהרת ב"כ המנהלת, הצהרה הנוגעת כל כולה לסעדים הארעיים והזמניים שהתבקשו בבקשת הצד, שלפיה:

"בעקבות דברי בית הדין ומבלי להודות בטענה מטענות המבקשת ותוך שמירת כל הטענות של המשיבה שבתמצית הובאו כאן ויובאו בהרחבה במסגרת התגובה, המשיבה מודיעה כלהלן: לגבי הסעד הארעי שמתייחס למשחק בשבת בין שחקני המשיבה 2 לשחקני המשיבה 3, דהיינו מ.ס.ע. אשדוד לבין הפועל בני לוד רכבת, שתוכנן לשבת הקרובה בשעה 16:30, המשחק הזה לא יתקיים בתחום השבת ויחל, ככל שייקבע על ידי המשיבה במוצאי השבת, לא לפני השעה 21:00 בערב, דהיינו שריקת הפתיחה של המשחק תהיה שעה לאחר צאת השבת. לאור זאת, מבוקש לדחות את הבקשה ביחס לסעד הארעי. ביחס לסעד הזמני מוסכם שהמשחק שמתוכנן ל- 29.8.15 בין מכבי הרצליה לבין הפועל פתח תקווה שתוכנן גם הוא לשעה 16:30 גם הוא לא יתקיים בתחום השבת ואם ייקבע למוצאי שבת, ייעשה באופן ששריקת הפתיחה של המשחק תהיה שעה אחרי צאת השבת. המשיבה מבקשת, מאחר שמדובר בסעד זמני שיש לו השלכות רוחב, לרבות על צדדים שלישיים שלא צורפו כדין

לבקשה, המשיבה מבקשת להגיש תצהירים כדי שהתמונה
תובהר במלואה..."

עוד נקבע בתום הדיון, כי על המנהלת למסור במסירה אישית את ההחלטה לכל המשיבות, למעט
אלו שנכחו בדיון.

ביום 31.8.2015 פנו המנהלת והתאחדות לכדורגל בישראל אל שר הכלכלה (כתוארו דאז) ח"כ אריה
דרעי, במכתב, בו הוא התבקש ליתן עד ליום 7.9.2015 היתר כללי לפי סעיף 12 לחוק שעות עבודה
ומנוחה, של כל סוגי העובדים (שחוק שעות עבודה ומנוחה חל עליהם) בתחום הכדורגל בתחום
השבת הנחוצים לקיום כלל המשחקים בליגת העל, בליגה החובבנית, בקבוצות הילדים, הנערים
והנוער, ובכלל זה: מאמנים, שופטים, צוותים רפואיים, צוותים לוגיסטיים, מוכרים במזנונים,
מאבטחים, נהגים וכיוצ"ב. ברם, כידוע הסמכות להוציא היתר כללי כאמור מצויה בידי ועדת שרים
המורכבת מראש הממשלה, שר העבודה ושר הדתות. כך או כך, לדידה של ההתאחדות לכדורגל, עת
בית הדין האזורי לעבודה הביע את עמדתו במהלך הדיון שלפיה הוא לא ייתן לגיטימציה לקיום
משחקי כדורגל בשבת, ללא היתר, יען כי הדבר מהווה עבירה על החוק אשר בצידה סנקציות
פליליות, וככל שעמדתו תתגבש לכדי פסק דין, ברור שלא יהא ניתן לקיים משחקי כדורגל בשבת,
דבר שעלול להוביל לנזקים חמורים שיכולים לגרום לכריתת ענף הכדורגל, כמו גם ענפי ספורט
אחרים. בסיפא למכתב נאמר:

"בהינתן כל האמור, ובכדי למנוע מצב בו נפעל חלילה בחשש
לניגוד להוראות הדין, הרינו להודיעכם כי ככל שלא יינתן
היתר כאמור עד ליום ד' 7.9.2015, לא תהיה בידינו כל
ברירה אלא להפסיק לאלתר כל פעילות הכדורגל המאורגנת
על ידי מנהלת הליגות לכדורגל וההתאחדות לכדורגל
בישראל בימי המנוחה השבועית לבני הדתות השונות
(מקצועני, חובבני ונוער)."

ביום 2.9.2015 הגישה המנהלת הודעה לבית הדין האזורי, שלפיה היא פנתה לוועדת השרים בבקשה
למתן היתר כללי לפי סעיף 12 לחוק שעות עבודה ומנוחה להעסקה של כל סוגי העובדים (שחוק
שעות עבודה ומנוחה חל עליהם) בענף הכדורגל במנוחה השבועית. עוד הודיעה המנהלת כי "בשלב
זה ועד לקבלת היתר ו/או כל הסדר חוקי אחר, משחקי הליגה הלאומית לא יתקיימו בתחום השבת
ו/או החג; ולנוכח ההצהרה הנזכרת אין צורך בקיום הדיון".

ביום למחרת ניתנה החלטה על ידי בית הדין האזורי לעבודה, שלפיה "ניתן בזה תוקף של החלטה
שיפוטית להודעת המשיבה. דיון הקבוע ליום 7.9.2015 בטל."

בעקבות של הודעת ההתאחדות לכדורגל הנזכרת, אשר באה על רקע הדיון אשר התקיים בבית הדין
האזורי לעבודה כאמור, ביום 6.9.2015 הודיעה שרת התרבות והספורט, ח"כ מירי רגב ליועץ

המשפטי לממשלה, עו"ד יהודה ויינשטיין, כי החליטה להקים צוות בין משרדי שיבחן את הסוגיות וההשלכות הכרוכות בנושא משחקי הכדורגל בשבת, מתוך כוונה למצוא תוך 60 ימים פתרון מקיף בנושא. מטרת הצוות היא לגבש מתווה מוסכם אשר ייתן מענה לקבוצות הכדורגל אשר אינן מעוניינות לשחק בשבת ובכך להסדיר את פעילותן התקינה של ליגות הכדורגל. במסגרת עבודת הצוות הוא יבחן הן את המשמעותיות התקציביות והן את המשמעותיות הערכיות הנגזרות ממימוש מדיניות המאפשרת לקבוצות שאינן מעוניינות לשחק בשבת אך מעוניינות להמשיך ולשחק בליגות המקצועניות.

ביום 9.9.2015 התקיימה ישיבה רבת משתתפים אצל היועץ המשפטי לממשלה, בה נכחו, בין היתר, שלושה ממשניו, פרקליט המדינה, עורכת דין מהלשכה המשפטית במשרד התרבות והספורט והיועץ המשפטי למשרד הכלכלה והתעשייה אשר אמון ישירות על מדיניות האכיפה במשרדו.

באותו היום בשעות הערב, השיב היועץ המשפטי לממשלה במכתב לשרת התרבות, בזו הלשון:

"מן המפורסמות הוא, כי מקדמת דנא מתקיימים בישראל משחקי כדורגל במסגרת הליגות השונות בימי שבת, וזאת מבלי שהוצאו היתרים בעניין לפי סעיף 12 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א – 1951. לצד זאת, נקטה מדיניות של אי אכיפה בתחום, ובאופן האמור נשמר הסטטוס קוו הקיים בענייני דת ומדינה בתחום זה במשך עשרות שנים. בימים אלה, הובא לפתחי הדיון בסוגיה, בין היתר, על רקע ההליך המתנהל בבית הדין לעבודה מזה, ופנייתך שבסמך מזה.

ברי כבר עתה, כי לא דבר פשוט הוא לשנות מדיניות אכיפה רבת שנים. עובדה היא כי בישראל משחקים כדורגל מקצועני בשבת מאז ומעולם, ונקיטת הליכים פליליים בגין משחק בשבת לאחר שעשרות שנים לא נעשה דבר, מוקשת בעיניי. לכך יש להוסיף, כי הובא לידיעתי שבימים אלה מקודמת יוזמה ממשלתית לבחינת הסוגיה, ובגדר כך הודעת לי במכתבך כי בכוונתך להקים צוות בין-משרדי למציאת פתרון מקיף בנושא זה.

משכך הם פני הדברים, ומהטעמים המובאים לעיל, לא מצאתי מקום, בעת הזאת, להורות על שינוי במדיניות אי האכיפה הנהוגה מזה שנים. לכשיסיים הצוות את מלאכתו, ותגבשי את המלצותיך, אבקש לעדכנני על מנת שניתן יהיה לשוב ולהידרש לנושא במידת הצורך."

ביום 10.9.2015 מינתה שרת התרבות, ח"כ מירי רגב את חברי הוועדה הבין משרדית; ואלו הם :
מנכ"ל משרד התרבות והספורט, מר יוסי שרעבי; מנכ"ל ההתאחדות לכדורגל, מר רותם קמר;
מנכ"ל המועצה להסדר ההימורים בספורט (הטוטו), מר איציק לארי; מנכ"ל מנהלת הליגה, מר
אורן חסון; אגף התקציבים במשרד האוצר; נציג היועץ המשפטי; יועמ"ש משרד התרבות
והספורט, עו"ד הדס פרבר (עו"ד עפרה שרון שימשה כנציגתה לעניין זה).

תמצית מסקנות והמלצות הביניים של הוועדה

ביום 3.4.2016 הוציאה הוועדה הבין משרדית בעניין קיום משחקי כדורגל בשבת **זוח ביניים** לבחינת הסוגיות וההשלכות הכרוכות בנושא משחקי כדורגל בשבת. להלן תמצית מסקנות והמלצות הוועדה כפי שהובאו בדוח הביניים.

ראשית, נוכח העובדה כי הרכיב המשמעותי בהכנסות הוא ממכירת זכויות השידור ולא ממכירת כרטיסים בקופות, הזכיינים מציבים דרישות ביחס לפריסת לוח המשחקים, קרי ביחס למועד המשחקים. העברת משחקים מיום המנוחה השבועי עלולה ברמת גבוהה, לגרום לנזקים אדירים בפן הכלכלי המידי (ביטול הסכמים והפרתם, וקושי במכירת זכויות השידור וכרטיסים למשחקים) ולפגיעה אנושה בענף כולו בטווח הארוך, בין היתר עקב מיעוט צופים, עניין והכנסה.

לצד האמור, בשנים האחרונות פעלה המועצה להסדר ההימורים, משיקוליה, לעגן במסגרת הסכמי השידור שנחתמו עם ענף הכדורגל, סכום לא מבוטל בגין תפעול הליגות שמשמען דרישה לפיזור המשחקי הליגה הלאומית בימי שני ושישי וליגת העל בימי ראשון ושני, זאת מתוך מטרה להוביל לפיזור רחב של המשחקים על פני השבוע. מהלך זה תרם רבות לצמצום תופעת המשחקים בשבת בעיקר בליגה הלאומית. אולם יצוין כי שיקולי המועצה להסדר ההימורים בספורט נבעו מטעמים מסחריים בלבד ולא היה מעורב בו כל רכיב הלכתי, דתי או אידיאולוגי.

שנית, מלאכת השיבוץ של המשחקים באצטדיונים השונים מורכבת בארץ מאוד, זאת לנוכח העובדה כי 14 מתוך 30 הקבוצות בשתי הליגות המקצועניות משחקות בששה אצטדיונים בלבד. דבר זה כופה על המנהלת לשבץ לא פעם שני משחקים באותו סוף שבוע באותו אצטדיון, וחלק מהשיבוצים מתקיים בימי שבת, לרבות שבת בצהריים או שעות אחה"צ המוקדמות. יובהר כי תקנון ההתאחדות אינו מאפשר שימוש באצטדיון כמגרש ביתי ליותר משלוש קבוצות רשומות. החל מעונת משחקים 2016-2017 חלה החמרה בזמינות לאור ההחלטה על שיפוץ אצטדיון בלומפילד לתקופה מוערכת של שנתיים ימים; וכן בוחנים באופן ממשי אפשרות לסגירת אצטדיון סמי עופר לתקופה של מספר חודשים לצורך החלפת הדשא.

למותר לציין כי בארץ פעילים מספר אצטדיונים שלא מנינו כגון: טרנר, קריית שמונה, עכו, וינטר, שכונת התקווה, לויטה בכפר סבא, הרצליה ועוד, אולם אצטדיונים אלו אינם יכולים לשמש את מרבית הקבוצות הנמנות על ליגת העל מסיבות של מיקום גיאוגרפי, מספר מושבים, אי עמידה בתקינה של בטיחות ותקינה של ההתאחדות לכדורגל לליגות המקצועניות ועוד. ריכוז כה גבוה של קבוצות במספר מועט של מתקנים הוא בעיה בעלת משקל רב, שכן הדבר מצביע על מיעוט מגרשי כדורגל שיכולים לספק את הביקוש של אוהדי הכדורגל לחוויית צפייה מהנה (הגעה לאצטדיון בצורה בטוחה מהחנייה ועד כניסה למתקן נקי ומסודר), וגם להבטיח את שלומם בהפרדה בין קהלים של הקבוצות השונות.

שלישית, תרבות הבילוי והפנאי מתכנסת רובה ככולה לימי שישי החל משעות הצהריים ועד צאת השבת, ובכלל זה גם פעילויות הספורט. לסוגיה זו השלכה על ציבור האוהדים הממלאים את המגרשים ותורמים לאווירה במגרש, ולתעשייה הכלכלית בענף וסביבה (החל מרכישת כרטיסים למגרשים וכלה ברכישת מוצרים נלווים הנמכרים על ידי המועדונים השונים והמנהלת). במדינה

בה קיים חוק גיוס חובה, כאשר על כל נער ונערה בגיל 18 להתגייס לצה"ל, קיים ציבור גדול של חיילים אשר חוזרים לביתם בסופי שבוע בלבד. אם לא יתקיימו משחקים בשבת קהל זה לא יוכל להגיע למגרשים. כמו כן, שיבוץ משחקים שלא בתוך השבת, במיוחד בשעות קיץ, יעשה רק בשעות הערב, כך שילדים ונוער הנדרשים להופיע ליום לימודים ביום העוקב למשחק יימנעו, בין בהחלטת עצמאית מושכלת ובין בהחלטת הוריהם, במקרים רבים מלהגיע לאצטדיון או לצפות במשחק, מפאת שעת החזרה הצפויה לביתם בהתחשב בזמני סיום המשחק וזמן הנסיעה הצפוי. בנוסף, מדינת ישראל מתאפיינת במעט שעות פנאי שכן מגמה רווחת בישראל בקרב ציבור העובדים להאריך את יום העבודה מעבר לשעות העבודה המקובלות בזירה הבינ"ל.¹

רביעית, עקרון הפרדת דת ופוליטיקה מהספורט הינו עקרון יסוד בזירה הבינ"ל ומעוגן בראש ובראשונה בצירטר של הוועד האולימפי הבינ"ל, ומקבל ביטוי גם בחוקות ובתקנונים של הארגונים הבינ"ל השונים לרבות FIFA ו-UEFA. לאור האמור יש לנהוג במשנה זהירות בכל הנוגע לקבלת החלטות שיש בהן בכדי להשפיע על ההתאחדות לכדורגל בכלל ועל הסדרת פעילות הליגות המקצועניות בענף זה בפרט, כל עוד מדינת ישראל מבקשת להמשיך את הייצוג של המפעלים הישראלים בזירה הבינ"ל.²

המלצות מנהלת הליגות לכדורגל, בעלי הקבוצות ונציג איגוד השחקנים, הן כדלקמן :

"נציג איגוד השחקנים וכן חבר איגוד השחקנים הבהירו באופן שאינו משתמע לשתי פנים כי הם מוכנים להגיע להבנות ובלבד שיסוכמו 3 עקרונות בסיסיים והן :

א. בראש ובראשונה בשימור הסטטוס קוו שהונהג בחמש השנים האחרונות בליגה הלאומית, ביחס לקיום המשחקים בליגה זו בימי שישי ושני (למעט מקרים מיוחדים בהם נדרשת הזזת המשחק או משחקים על בסיס "אד הוק" וכתוצאה מאילוץ נקודתי).

ב. כל שינוי קבוע בשיבוץ לוח המשחקים, באופן שמשליך על הסטטוס קוו, יתקבל לאחר הידברות עם ארגון השחקנים, ומתוך ניסיון להגיע להבנות והסכמות באשר לפתרון הבעיה.

ג. מתן מענה פרטני לשחקנים, בליגת על וליגה לאומית, המבקשים מטעמי דת שלא לחלל את השבת יבוצע באחד משני האופנים הבאים, לפי בחירת השחקן :

¹ ראה : עמ' 17 לדוח.

² ראה : עמ' 20 לדוח.

א. הסדר לינה בסמוך למגרש באופן שיאפשר לשחקן שלא לחלל את השבת קודם ולאחר קיום המשחק;

ב. שחקן אשר מטעמי דת מבקש שלא להשתתף במשחק המתקיים בשבת או חג, תינתן לו האפשרות שלא לשחק בשבת או בחג, זאת מבלי שהדבר ייחשב עבירת משמעת ובלי שיפגע שכרו המובטח...

המנהלת באה ככל שהיא יכולה לקראת קבוצות שיש בהם שחקנים דתיים או צביון האוהדים שלהם שומר שבת, ומשבצת אותם כמה שיותר פעמים בימים שאינם מתנגשים עם השבת (בעיקר מדובר בקבוצות הליגה הלאומית שחלק מהמשחקים שלהן מתקיימים בימי ב' בשבוע)... יש שני דברים שחשוב להבין. הבסיס של מה שנאמר פה אני חושב שבסך הכול מקובל עלינו (שימור הסטטוס קוו והדברות במקרים פרטניים המצריכים סטייה ממנו). כולנו מבינים שזה הבסיס. מצד אחד צריך להראות שאנחנו עושים פעולות מקדמות על ציר הזמן ומצד שני גם איגוד השחקנים יצטרך להתחשב במגבלות הקיימות..."

הפתרונות המוצעים על ידי המדינה הם כדלקמן:

"...במסגרת תכנית המתקנים הלאומית אושר רובד של בניית אצטדיוני כדורגל כאשר הסכום שהוקצה לטובת הרובד האמור עומד על 175 מיליון ₪ שיסייע לבניית אצטדיון אחד או שניים חדשים. הקמת אצטדיון אחד או שניים יסייע במתן מענה ביחס לבעיית זמינות האצטדיונים הקיימים, אולם יש להניח כי בניית אצטדיון כאמור תאריך זמן רב ועל כן מדובר בפתרון בטווח הארוך.

כמו כן, כפי שכבר נכתב לעיל, המסגרת תכנית המתקנים הלאומית הוחלט להקצות לרובד שדרוג מתקני כדורגל 100 מיליון ₪.

בנוסף, במסגרת תכנית המתקנים הלאומית הוקצה סכום של 60 מיליון ש"ח לרובד של צורך ספורטיבי מיוחד כאשר מטרת התמיכה ברובד זה היא שדרוג מתקנים לקבוצות המשחקות באחת מהליגות הבכירות (במגוון ענפים) והבאת

המתקנים לסטנדרטים הנדרשים על ידי האיגוד למשחקים
כאמור.

בענף הכדורגל, יוקצו כספים עבור תאורה במגרשים, חדרי
הלבשה, חדרי שיפוט, התאמת כר הדשא, טיפול בנגישות
לאנשים בעלי מוגבלויות, נושאי בטיחות וגידור. כך למשל
במידה וקבוצות נוספות יעפילו לליגות המקצועניות ניתן
יהיה באמצעות רובד זה לשדרג את המתקן הקיים ולאפשר
לקבוצה לקיים משחקים סדירים במתקן ביתי העומד
בתקינה הנדרשת בהתאם לנהלי ההתאחדות לכדורגל.

פעולה מערכתית זו תביא להקטנת העומס על המלאי
המצומצם מאוד שעומד כעת לרשות אגודות הכדורגל לקיום
משחקים של הקבוצות הנמנות על הליגות הבכורות..."

הוועדה לא כונסה מאז פורסם הדוח בחודש אפריל 2016. עם זאת, נשוב ונציין כי המדובר בסוגיה
מורכבת ורגישה ביותר שאין אפשרות לייצר בה פתרונות מידיים וכוללים.

דוח הביניים שפורסם כלל רשימה של המלצות אשר לגישת חברי הוועדה נועדו לסייע להפחתת
משחקי כדורגל בשבת. אולם קודם להמשך עבודת הוועדה היה מקום לבחון את האפקטיביות
שביישום ההמלצות וזאת קודם לקיום דיונים נוספים להפחתת המשחקים בשבת.

ואכן בתקופה זו משרד התרבות והספורט פעל ליישום המלצות הוועדה בכל הנוגע להקצאת
משאבים והקמת מתקנים. המשרד שקד על בניית תכנית מתקנים לאומית כוללת הנותנת מענה
לצרכי הספורט בישראל ובכלל זה לענף הכדורגל. לא למותר לציין כי הכנת התוכנית לוותה בהכנת
מפרטים מקצועיים ותקינה לכל מתקן ומתקן.

כחלק מממן מענה לצרכי הספורט בישראל במסגרת תכנית המתקנים הלאומית, המשרד נתן דעתו
גם להמלצות הוועדה בעניין ענף הכדורגל ואלו קיבלו מענה כמפורט להלן:

- א. שדרוג מתקני כדורגל ושדרוג מתקנים במסגרת "צורך ספורטיבי מיוחד" – לאחר עבודה
מאומצת של משרד התרבות והספורט בשיתוף עם הגורמים הרלוונטיים בהתאם לחוק
הספורט, גובשה תכנית מתקנים לאומית 2020 – 2027.
- ב. בתאריך 29.9.2016 פורסמה בי"פ 7354 תכנית המתקנים הלאומית לפי חוק הספורט.
- ג. בהתאמה הקרן שנועדה לתת מענה ל"צורך ספורטיבי מיוחד" פורסמה ונפתחה להגשת
בקשות בתום עונת המשחקים 2015-2016 (יוני 2016) כחלק מתוכנית המתקנים 2020,
ועתידה להיפתח בשנית, במסגרת תכנית המתקנים הלאומית העדכנית בתום עונת
המשחקים 2016-2017 (יוני 2017).
- ד. בנוסף, במהלך עונת המשחקים 2016-2017 עתידה להיפתח הקרן לשדרוג מתקני כדורגל.

ה. בניית אצטדיוני כדורגל – תקצוב ומימון בניית אצטדיונים כאמור מצויה בשלב עבודת מטה פנים משרדית ובמהלך השנה תעלה לדיון המועצה הלאומית, מתוך כוונה לשלבה במסגרת תכנית המתקנים הלאומית 2020 – 2027.

במהלך חודש ספטמבר 2016 הגישה ההסתדרות לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב (על דעת מנהלת הליגות) בקשה למחיקת ההליך, כדלקמן:

1. "לאור הסכמות הצדדים מחוץ לכתלי בית הדין הנכבד, אין צורך בהמשך ניהול העתירה.
2. אשר על כן, מתבקש בית הדין הנכבד להורות על מחיקת ההליך, וזאת, ללא צו להוצאות.
3. בקשה זו מוגשת בהסכמתו האדיבה של היועמ"ש המשיבה 1, עו"ד מוטי בורנשטיין.
4. הצדדים מבקשים להודות לשרת התרבות והספורט ולצוותה על שסייעו לצדדים להגיע להסכמות.
5. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה."

ביום 18.9.2016 ניתן פסק דין, לפיו, "לבקשת הצדדים אני מורה על מחיקת ההליך. אין צו להוצאות."

עדכון הנעשה לאחר פרסום דוח הביניים

בימים 28.8.17 ו- 31.8.17, התכנסה ועדת השרים המיוחדת למתן היתרי עבודה בשבת, שהוקמה לפי סעיף 12(ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה (להלן - **ועדת השרים**), על מנת לבחון את אפשרות מתן היתר כללי לקיום משחקי כדורגל בשבת.

כרקע לדיונים אלו, הוצג בין היתר גם דוח הביניים של הוועדה.

בתום קיום הדיונים נשלח מכתב למנכ"ל משרד התרבות והספורט בבקשה כי יפעל לכינוס וחידוש עבודת הוועדה הבין משרדית בעניין קיום משחקי כדורגל בשבת במטרה לבחון ולהציג את מכלול ההשלכות של הפסקת קיומם של משחקי כדורגל בענף הכדורגל בכללותו וזאת בנוסף על דוח הביניים שהוגש בתאריך ה- 3.4.2016.

בסמוך לאחר מכן התכנסו חברי הוועדה לקיום דיון מקיף בנושא פעילות ענף הכדורגל בשבת במטרה להוציא דוח סופי בהתאם למנדט הוועדה, בשים לב לדגש הנדרש מוועדת השרים המיוחדת למתן היתרים.

במסגרת הדוח המסכם פעלו חברי הוועדה להצגת מכלול ההשלכות של הפסקת קיומם של משחקי כדורגל בשבת בענף הכדורגל בכללותו.

לאור האמור, חברי הוועדה ביקשו לבחון את הנושא במספר רבדים ולהציג בכל אחד את המצב המצוי אל מול המצב הרצוי/ הנדרש וכן את האילוצים והמשמעות הנלוות לכל רובד.

לשם כך נדרשו ההתאחדות לכדורגל ומנהלת הליגות המקצועניות להכין מסמך מקצועי המפרט את מכלול הפעילות המתקיימת ומנוהלת על ידי כל אחד מהם וכן את ההשלכות של הפסקת פעילות הענף על הכדורגל הישראלי, כל אחד בתחומו, ובסופו של יום להציג את המשמעות הכספית או כל משמעות אחרת הנלווית לדרישה זו.

חברי הוועדה ביקשו להתמקד ברבדים הבאים :

- א. קיומם של **מפעלים בינ"ל** – סוגי המפעלים הקיימים, מועדי קיומם וההשלכות על ענף הכדורגל המקצועני במקרה של הפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבת וחג ;
- ב. קיומן של **תשתיות פיזיות** אשר יאפשרו את הפסקת מכלול פעילות ענף הכדורגל בשבת וחג ;
- ג. קיומם של **מפעלים מקצועניים מקומיים** במקרה של הפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבת וחג ;
- ד. קיום **מפעלי כדורגל לא מקצועניים** (בוגרים, נשים, ילדים, נוער ונערות) ללא שבתות וחגים ;
- ה. הצורך בבחינת השלכות הפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבתות וחג שהוכרו כיום המנוחה של היהודים על **דרישה דומה מצד בני דתות אחרות** ;

ההיבטים המקצועיים ביחס לפעילות ענף הכדורגל המוצגים בדוח זה, נשענים על חוות הדעת המקצועיות שהוגשו מטעם מנהלת הליגות המקצועניות ומטעם ההתאחדות לכדורגל אשר נכתבו ע"י משרד סלע קולקר יועצים פיננסיים וצורפו כנספחים לדוח זה.

מפעלים בינ"ל

בפרק זה נבקש לפרוס את סוגי המפעלים הבין לאומיים, את הדרישות הנלוות להשתתפות במפעלים אלו ואת חשיבותן לקידום ופיתוח ענף הכדורגל הישראלי בכלל והמקצועני בפרט.

"מבנה הכדורגל העולמי

עולם הכדורגל מורכב משניים: נבחרות לאומיות ומועדונים. לכל מדינה יש נבחרת לאומית המייצגת אותה בתחרויות בינלאומיות כגון אליפות היבשת לנבחרות, וגביע העולם לנבחרות ("מונדיאל"). בדרך כלל, מנהלת הליגות המקומית מארגנת שלושה מפעלים מקומיים כגון ליגה, (בישראל "ליגת העל"), גביע (בישראל "גביע המדינה" - מאורגן ע"י ההתאחדות לכדורגל) ומפעל שלישי (בישראל "גביע הטוטו").

המועדונים משתתפים במפעלים המקומיים של כל מדינה, ובנוסף, משתתפים המועדונים במפעלים בינלאומיים. המפעל הבכיר ביותר באירופה הוא ליגת האלופות של אירופה (**Champions** "league"), המרכז את מירב תשומת הלב העולמית, ומרכז פעילות בסדרי גודל של מיליארדי יורו בשנה. המפעל השני בחשיבותו הינו הליגה האירופית ("**Europa League**"). בתהליך המסחור של הכדורגל העולמי נשברו הגבולות בין המדינות, ועלה מספר השחקנים הזרים. בכל המועדונים הגדולים בעולם, משחקים מספר רב של שחקנים זרים, שיש להם תפקיד בנבחרתם הלאומית, וכך גם בחלק ניכר מהמועדונים בישראל. פעמים רבות מספרם של השחקנים הזרים עולה על מספר השחקנים המקומיים. מספר השחקנים הזרים המותר בישראל הינו 6 לכל מועדון, ו-5 בו זמנית מתוך השחקנים שעל המגרש. " (לקוח מסעיף 3.2.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

"תחרויות הכדורגל העולמיות מאורגנות על ידי הארגון העולמי FIFA. תחת FIFA פועלות הקונפדרציות – מנהלות כדורגל יבשתיות המנהלות את תחרויות הכדורגל בכל יבשת, למשל UEFA מנהלת את התחרויות באירופה. " (סעיף 3.2.4 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

התלות המחולטת ב- UEFA

בשנת 1992, לאחר מאמצים רבים, הצליחה ישראל להתקבל כחברה ב- UEFA. לחברות ב- UEFA משמעויות רבות. נבחרת ישראל, משתתפת בטורנירים של קדם גביע העולם (מאורגן על ידי FIFA) וקדם אליפות אירופה לנבחרות במסגרת UEFA ובלוח הזמנים שנקבע על ידה. בנוסף, ארבעה מועדונים מישראל משתתפים מדי שנה במוקדמות שתי התחרויות האירופיות הנחשקות ביותר ועתירות הפרסים – ליגת האלופות והליגה האירופית. על מנת להיות חברה ב- UEFA חייבת ישראל להתאים את עצמה ללוח הזמנים של הכדורגל האירופי. היכולת של מועדונים ישראלים להחתים

שחקנים זרים איכותיים ולהתקדם הן במסגרות המקומיות והן במסגרות הבינלאומיות, מותנית בהשתתפותם במפעלים האירופים.

נבחרות ישראל

"משנת 1948 ועד שנת 2018, נבחרות ישראל, לרבות הנבחרת הבוגרת, הצעירה, ונבחרות הנוער ייצגו את מדינת ישראל ב- 1,859 משחקים בינלאומיים. מתוכם, 389 משחקים נקבעו ושוחקו ביום שבת או ביום חג ומועד על פי לוח השנה היהודי, ובממוצע 5.5 פעמים בשנה. במרביתם, המשחק התקיים בעיצומה של השבת או בעיצומו של יום שבתון." (סעיף 5 לחוות הדעת הכלכלית מטעם ההתאחדות לכדורגל).

ללא סנכרון בין לוח הזמנים של הכדורגל בישראל ללוח הזמנים של הכדורגל באירופה, לא יכול להתקיים כדורגל מקצועני בישראל." (סעיף 3.3.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

כל מדינה המבקשת ליטול חלק במפעלים הבינ"ל מחויבת למספר כללים / הנחות יסוד ואלו הם :

1. כלל הנבחרות הלאומיות כפופות ללוח הזמנים הבין לאומי אשר נקבע מעת לעת ומפורסם קודם לפתיחת העונה. במסגרת מפעלים אלו ייתכן שיבוץ משחקים במהלך ימי שישי ושבת, וזאת בעיקר כאשר הנבחרת משחקת במשחקי חוץ בהם לנבחרת אין השפעה כלל על קיום מועד המשחק.

2. "לוח הזמנים האירופי קובע כי הימים שלישי, רביעי, וחמישי בשבוע, מוקדשים לפעילות במסגרת אירופית, וכי הימים שישי, שבת, ראשון ושני בשבוע, מוקדשים לקיום הליגות המקומיות (זאת למעט השבועות בהם מתקיימים משחקי נבחרות בימים אלו כמתואר בסעיף לעיל).

3. בין הליגות הבכירות ובין עצמן ישנה הבנה, המונעת חפיפה בלוח השידורים ו"קניבליזציה" של רייטינג. כך למשל באנגליה ובאיטליה יום המשחקים העיקרי הוא יום שבת שהוא היום הראשון של הסופ"ש, אולם באיטליה, יום המשחקים העיקרי הוא יום ראשון שהוא היום השני של הסופ"ש. בספרד, מתחלקים המשחקים שווה בשווה בין ראשון ושבת.

4. במשך 26 שבועות בשנה מתקיים לוח משחקים אירופי בימים שלישי עד חמישי. לקבוצות הליגות המקומיות המשתייכות לארגון UEFA אסור לקיים משחקים מקומיים בימים אלו עד חצי שעה לפני פתיחת המשחקים המאורגנים על ידי UEFA (שלעתים מתחילים בשעה 18:00 ביחס לשעה בישראל) וזאת על מנת לא לפגוע ברייטינג. כך שחלון ההזדמנויות של הליגות המקומיות מוגבל מצד אחד על ידי לוח הזמנים האירופי ומצד שני על ידי שעות הרייטינג." (ראה סעיף 3.3.3 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

5. בנוסף, מועדון המשחק במסגרת מפעל בינ"ל נדרש גם להעמיד לטובת השחקנים מנוחה ספורטיבית. לפיכך "בין שני משחקים תחרותיים חייבת להיות הפסקה של לפחות יומיים. למשל, אם שחקן משתתף במסגרת בינלאומית כלשהי, נבחרות או צ'מפיונס ליג, ביום שלישי, אי אפשר לשבץ משחק של קבוצתו בימים ראשון או שני." (סעיף 4.1.4 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

6. כפי שנכתב לעיל, בתהליך המסחור של הכדורגל העולמי נשברו הגבולות בין המדינות, ועלה מספר השחקנים הזרים. בענייננו משמעות הדבר היא כי מועדון מקומי מחויב לשחרר ממשחקים במסגרת מפעלים מקומיים, שחקנים זרים הנמנים על מועדון מקומי ומשתייכים לנבחרת הלאומית של מדינת המוצא שלהם, במקרה בו הנבחרת הלאומית אליה הוא משתייך משחקת במפעל בינלאומי, כמו גם שחקנים ישראלים מהנבחרת הבוגרת או הנבחרת הצעירה עד גיל 21, המחויבים על פי תקנות פיפ"א לעמוד לרשות הנבחרות במועדים המוגדרים לאורך העונה – מה שמונע את האפשרות לקיים משחקי ליגה במועדים אלו.

משמעות הפסקת פעילות ענף הכדורגל המקצועני בשבת על הזירה הבינ"ל בלבד:

שיבוץ המשחקים נעשה על ידי UEFA ו-FIFA ללא התחשבות בלוח השנה היהודי. במידה ומועדון ישראלי/ נבחרת ישראל לא תופיע למשחק במסגרת אירופאית או עולמית, אם מאחר והיא נדרשת להשתתף במפעל מקומי לאור אילוצי הפסקת קיום משחקים של המפעל המקומי במהלך השבת או חגי ישראל, או בשל העובדה כי המשחק יתקיים במהלך מועד זה לרבות צורך בנסיעה במהלך זמן זה – המשמעות המידית הצפויה הינה הדחה של ישראל מהמפעלים האירופאים.

"המשמעות המידית הצפויה הינה הדחה של ישראל מהמפעלים האירופאים, נידוי של קבוצות ישראליות ונבחרת ישראל ממשפחת הכדורגל העולמית, ובהמשך בריחת שחקנים זרים וישראלים מהמועדונים בישראל – וסוף קיומה של ליגת הכדורגל בישראל, כלילה מקצוענית." (סעיף 1.2.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

היעדרות מועדונים ונבחרות ישראל ממפעלים בין לאומיים משמעה סגירת ענף הכדורגל המקצועני בישראל מהנימוקים הבאים:

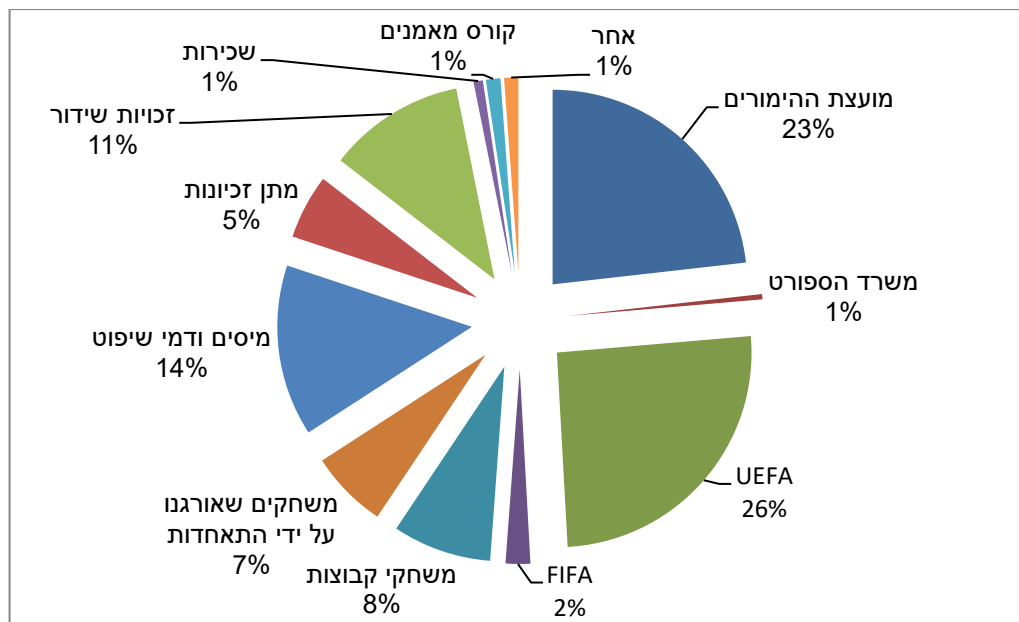
1. אחת המטרות המרכזיות בקיום המפעלים המקומיים היא דירוג לצורך העפלה למפעלים הבינ"ל.
2. פגיעה ביכולת הקבוצות לגייס שחקנים זרים לישראל או לשמר שחקנים ישראלים מצטיינים בקבוצות ישראליות.
3. העדר מענקים כספיים משמעותיים כתוצאה מהשתתפות במפעלים בינ"ל.
4. להשתתפות במפעלים בינ"ל יש קשר ישיר עם השקעות בעלים בקבוצות וכן גיוס נותני חסות. קיים חשש סביר כי בהעדר השתתפות בקבוצות מקומיות במפעלים בינ"ל היקף ההשקעות של בעלי עניין בענף יפחת באופן ניכר ויעמיד את הקבוצות המקצועניות בסכנת קיום.
5. פגיעה ישירה בהכנסות הקבוצות מזכויות שידור, הכנסות מכרטיסים, מכירת סחורה ממותגת (מרצ'נדייז), חשיפת הקבוצה לקהל אוהדים גדול יותר.

לא למותר לציין כי בימים אלו בהם מדינת ישראל נאבקת על מקומה ב-FIFA ולהמשיך לקחת חלק בפעילות בין לאומית ספורטיבית. הדחה מארגונים אלו משמעותה בידוד בין לאומי ספורטיבי כמו גם השלכות דיפלומטיות נוספות.

בנוסף, ומעל לכל הנימוקים המקצועיים שפורטו לעיל, ככל שהיעדרות המדינה ממפעלים בין לאומיים תגרור הדחה של ההתאחדות לכדורגל הישראלית מהארגון הבינ"ל (FIFA), אזי תישלל ההכרה של משרד התרבות והספורט וכן של המועצה להסדר ההימורים בספורט בהתאחדות לכדורגל כהתאחדות ספורט בהתאם לסעיף 1 לחוק הספורט, התשמ"ח - 1988. משמעות שלילה זו היא הפסקת כל התקציבים והתמיכות לענף הכדורגל בישראל באופן שלא יאפשר את המשך קיומו של הענף.

על מנת להמחיש את משמעות הדברים נציג פילוח הכנסות ההתאחדות לכדורגל על בסיס הדוח כספי מבוקר ליום 31.12.2016 :

סעיף הכנסות	סכום באש"ח	שיעור מתוך ההכנסות
מועצת ההימורים	23,323	23.2%
משרד הספורט	441	0.4%
UEFA	25,602	25.5%
FIFA	2,057	2.0%
משחקי קבוצות	8,249	8.2%
משחקים שאורגנו על ידי התאחדות	6,520	6.5%
מיסים ודמי שיפוט	14,307	14.2%
מתן זכויות	5,392	5.4%
זכויות שידור	11,440	11.4%
שכירות	776	0.8%
קורס מאמנים	1,211	1.2%
אחר	1,181	1.2%
	100,499	100.0%

מבחינת הנתונים ניתן לראות כי למעלה מ-50% מהכנסות ההתאחדות לכדורגל מקורם בתמיכות והקצבות ציבוריות וממענקים מהארגונים הבין לאומיים FIFA ו-UEFA. כפי שצוין קודם לכן, במידה ונבחרות ישראל או קבוצות מקומיות לא תשחקנה במפעל בין לאומי, הדבר יגרור הדחה מהפעילות הבין לאומית, כתוצאה מכך יופסקו גם התמיכות וההקצבות הציבוריות כך שמחזור ההכנסות יפחת בתרחיש אופטימי ב-50% באופן מידי. **הפחתה כה חדה בהכנסות ההתאחדות משמעותה חדלות פירעון.**

בנוסף לאמור, ניתן להעריך כי סעיפי הכנסות נוספים ייפגעו משמעותית. כך למשל, גם במידה והמפעלים המקומיים ימשיכו להתקיים (וקיים חשש כבד כי הדבר לא יקרה), הרייטינג של משחקים אלו, בהעדר ציפייה להעפלה למפעלים בין לאומיים, יצנח, ובהתאמה תורגש ירידה בהכנסות ממכירת כרטיסים ומזכויות שידור. לפיכך, הדחה של ישראל מהארגונים הבין לאומיים תוביל ברמת סבירות גבוהה לסגירת ענף הכדורגל.

לסיכום,

על מנת לקיים כדורגל מקצועני בישראל, נדרשת השתתפות ישראל במפעלים בינ"ל. לשם כך יש לתת מענה לסוגיות המרכזיות הבאות:

- א. מענה לקבוצות ישראליות הנדרשות להשתתף במפעלים אירופאים בימי חג (להזכיר כי מפעלים אלו כאמור מתקיימים בימי שלישי – חמישי);
- ב. מענה לנבחרות ישראל (בוגרת, צעירה ונוער) להשתתף במפעלים בינ"ל בשבתות וחגים;

יובהר כי כל המסמך האמור נשען על העובדה כי יינתן מענה חוקי להסדרת השתתפות נבחרות ישראל וקבוצות מקומיות במפעלים בינ"ל. בהנחה שמענה כאמור לא יינתן ענף הכדורגל בישראל בסבירות גבוהה ייסגר.

לוח זמנים לקיום פעילות ענף הכדורגל המקצועני בהינתן הפסקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל

רקע כללי:

בפרק זה נבקש לבחון את ההשלכות של הפסקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל. יצוין כי הנחת היסוד להמשך דיון כאמור הוא מתן מענה לסוגיית השתתפות נבחרות ישראל וקבוצות המקומיות במפעלים הבין לאומיים שכן ללא אישור כאמור יחדל ענף הכדורגל להתקיים בישראל.

"על פי לוח הזמנים הנוכחי, ישנם 6 חלונות זמן בהם ניתן לשבץ את משחקי ליגת העל, בשעות רייטינג: בימים ראשון ושני בערב לאחר השעה 20:00, ובימי שישי ושבת לאורך כל היום, בכפוף לעומסי חום בקיץ, ושיקולי רייטינג נמוך יותר בשישי מאשר בשבת.

לוח המשחקים בשבת, הוא חלון הזמן היקר ביותר מנקודת מבטו של המשבץ. זהו יום המנוחה המלא היחיד בישראל. באופן מסורתי, משוחקים בו מרבית המשחקים, וקהל האוהדים רגיל מזה עשרות שנים לצורך כדורגל בשבת החל מהשעה 17:00 – השעה המיתולוגית של התוכנית "שירים ושערים" ברשת ב'. ניתן ביום זה לקיים ארבעה משחקים ברצף בזה אחר זה וליצור חגיגת רייטינג בכמה ערוצים במקביל על פני 8 וחצי שעות." (סעיף 4.1.7 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

"קיום חוק שעות עבודה ומנוחה, יחייב לא להעסיק שחקנים יהודים, וכן לא להעסיק עובדים יהודים בכל פעילות הקשורה למעטפת של המשחקים, בימי שבת ובימי החג היהודים, מכניסת השבת או החג ועד צאתם, וזאת לרבות קיום אימונים, נסיעות, התארגנות למשחק של גופי התקשורת והאדמיניסטרציה, וקיפול המשחק בסופו.

במידה ויאסר לשחק בתחום השבת, ומשום שבחודשי החורף, השבת נכנסת בשעה 16:00, המשחק המאוחר ביותר בימי שישי יוכל להתחיל בשעה 13:00 – שעה שאיננה מתאימה לקיום משחקי כדורגל מקצועני. בחודשי הקיץ לעומת זאת, אופציית שישי בצהריים איננה רלבנטית כלל, בשל החום הכבד.

מכיוון שזמן ההתארגנות למשחק נע בין 4 ל 9 שעות, במוצאי שבת לא יהיה ניתן לקיים משחקים מבלי להפר את חוק שעות עבודה ומנוחה על ידי עובדי המעטפת היהודים.

קיום החוק כלשונו וכפשוטו תגרור משמעות רבות, להלן המשמעויות הבולטות שבהן:

1. לא ניתן לקיים משחקים בימי שישי בשבת ובימי חג.
2. לא ניתן להתאמן בערב שישי, בשבת, בערבי חג ובחג." (סעיף 4.2 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

משכך "הזמן היחיד שיותר לקיים משחקים הוא ביום ראשון וביום שני מהשעה 20:00 ואילך. מגבלה זו תכביד מאוד על קיום הליגות המקצועניות בישראל, אך עדין ניתן יהיה לקיים אותן,

בכפוף לביצוע מספר שינויים, כפי שיפורטו בהמשך. " (סעיף 4.2.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

אילוצים המכתיבים את לוח המפעלים המקצועניים המקומיים

כעת נשוב ונפרט את מכלול השיקולים והאילוצים הנשקלים במועד קביעת לוח המשחקים של המפעלים המקומיים, והמשמעות של הפסקת קיומם של מפעלים מקצועניים בענף הכדורגל בשבתות ובחגי ישראל.

"לוח זמנים עולמי - עונת משחקים בענף הכדורגל המקצועני נפתחת במהלך חודש אוגוסט ומסתיימת בחודש מאי, וזאת על מנת להתאים את מועד הפעילות לעונת הפעילות הבין לאומית. בסך הכל עונת משחקים מתקיימת בתוך פרק זמן של כ- 35 שבועות. במשך 26 שבועות, לא ניתן לקיים משחקים בימי שלישי עד חמישי עד חצי שעה לפני פתיחת המשחקים המאורגנים על ידי UEFA.

נבחרות לאומיות - בכל עונה כ-5 שבועות ספורטיביים מוקדשים לפעילות הנבחרות הלאומיות. בשבועות אלה, הקבוצות חייבות לשחרר את שחקניהם הישראלים המוזמנים לנבחרת ישראל, והן את השחקנים הזרים המוזמנים לנבחרותיהם, כבר ביום שני בבוקר, כך שלא ניתן לשחק ביום שני בערב." (ראה סעיפים 4.1.1 – 4.1.2 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

נבקש לחדד את האמור לעיל, בהנחה שיינתן מענה לאישור השתתפות נבחרות ישראל והקבוצות המקומיות במפעלים הבין לאומיים, במקרים בהם תידרש קבוצה מקומית להשתתף במשחק ליגת האלופות (לרבות משחקי מוקדמות) ביום שלישי, מארגני הליגה יידרשו להקדים את משחק הליגה המקומית של אותה קבוצה כך שזו תתקיים במוצאי שבת. המשמעות של החלטה כאמור, מעבר למענה מקיף לסוגיית התשתיות הפיזיות (נושא זה יפורט בהמשך) וצמצום מחזורי הליגה, היא גם מתן מענה לאותן סיטואציות בהן המשחק יוקדם למוצאי השבת באופן שעלול במועדים מסוימים להוביל לכל הפחות לביצוע הכנות על ידי גורמי המעטפת קודם ליציאת השבת.

"מספר המקרים בשנה הצפוי בטווח הקרוב נע בין 2 ל- 6." (ראה סעיף 5.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

"מזג אוויר - ישראל מדינה חמה. בשבועות הראשונים של העונה, סביב חודש אוגוסט, לא ניתן לשחק בשעות הצהריים החמות. המשחקים המוקדמים ביותר מתחילים בסביבות השעה 19:00 וככל שהחורף מתקרב, מוקדמת שעת הפתיחה ל 16:00.

זמני התאוששות לספורטאי - שחקני כדורגל זקוקים למנוחה ספורטיבית, הנקבעת בהתאם ללוח המשחקים שלהם. בדרך כלל יום המנוחה, בו מתקיים אימון קל בלבד, הוא היום שלאחר משחק. בין שני משחקים תחרותיים חייבת להיות הפסקה של לפחות יומיים. למשל אם שחקן משתתף במסגרת בין לאומית כלשהי, נבחרות או צ'מפיונס ליג, ביום שלישי, אי אפשר לשבץ משחק של קבוצתו בימים ראשון או שני, כך שהאפשרות היחידה לקיום משחק כזה היא ביום שישי או שבת.

רייטינג - מעבר לכל השיקולים הטכניים והמקצועיים, אין היגיון לקיים ליגה מקצוענית ללא צופים. שעות העבודה בישראל, בשילוב עם עומסי התנועה, הם כאלה שלא מאפשרים לקיים משחקים עם קהל רב באמצע השבוע לפני השעה 20:30. ביום שישי הרייטינג נמוך יחסית בכל שעות היום, וביום שבת מתאפשר הרייטינג הגבוה ביותר. (ראה סעיפים 4.1.3 – 4.1.5 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

משחקי האימון - לוח הזמנים של המפעלים המקומיים משקף את שיבוץ משחקי הליגה במהלך העונה בימי ראשון ושני (להוציא חריגים). אולם לוח זמנים זה אינו משקף את דרישת המעטפת המקצועית לקיום משחקי אימון לקבוצות ולנבחרות במהלך תקופה זו.

פריסת האימונים תוך שילוב ימי המנוחה בקבוצות כדורגל מקצועניות מושפעת ונקבעת בהתאם לסדר ואילוצי מועדי המשחקים בתחרויות השונות, תוך מכלול שיקולים המורכבים מחישוב ימי ושעות המנוחה לצד פעילות המשחקים האינטנסיבית והתייחסות להיבטים מקצועיים רבים, ובין היתר מניעת פציעות והכנת השחקנים באופן מיטבי למשחק מבחינה פיזיולוגית.

למען הסר ספק אבקש להבהיר כי אף קבוצת כדורגל מקצוענית, בשום מסגרת, אינה יכולה להרשות לעצמה לקיים יום מנוחה מוחלטת במהלך 24 או 48 שעות לפני יום המשחק.

בכל מקרה בו לא תתאפשר בניית תכנית האימונים וסרגל המאמצים באופן הזה, לא תוכל להתקיים מסגרת של הפעלת קבוצת כדורגל באופן מקצועני על כל המשתמע. (בהתאם לחוות דעת מקצועית מאת מר דרור שמשון, כיום מאמן כושר של קבוצת הפועל ב"ש, משתתפת בשנים האחרונות במפעלי בין לאומיים ובעבר מאמן הכושר של נבחרת ישראל בכדורגל, וכן של קבוצות רבות בליגות המקצועניות)

בנוסף לאמור, "שחקן כדורגל מקצועני מחויב לקיים אורח חיים ספורטיבי וקפדני. המניעה להתאמן בשבתות ובחגים, תפגע ביכולתו להיות בשיא הכושר במועדי המשחקים, והוא לא יוכל להיחשב לשחקן מקצועני. האיסור כולל גם אימונים בחג, מה ששולל קיומו של לוח זמנים ספורטיבי לחלוטין. למשל, בחודש תשרי, במשך 24 ימים, שחקן יצטרך לנוח ולא להתאמן בכ- 10 עד 12 מתוכם. אין ספורטאי מקצועני שיכול לקיים תנאי כזה." (ראה סעיף 4.2.3 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

התאמות נדרשות

"חלונות הזמן הפנויים למשחקי ליגה צפויים להצטמצם מ- 6 חלונות כיום (4 בשבת, 1 בראשון ו- 1 בשני) ל- 2 חלונות בלבד בראשון ובשני. קיום משחקים בשעות חופפות יחייב הקמת מתקנים ראויים חדשים המאפשרים לקיים את הליגות המקצועניות. כמו כן, בעקבות האיסור לשחק בשבת, מספר השבועות בשנה הפנויים לקיום מחזור הליגה צפוי להצטמצם מ- 35 ל- 31, בשל 4 שבועות בממוצע בשנה בהן חלים חגי ישראל בימי ראשון ושני.

כדי לקיים את שתי הליגות המקצועניות בישראל ללא קיום פעילות בשבתות ובחגי ישראל, יידרשו השינויים הבאים:

- הקמת 6-12 מתקנים חדשים, כמפורט בהמשך.
- השקעה בתאורה ובסידורי לינה במגרשי האימון בליגת העל ובליגה הלאומית (30 מתקנים), באופן שיאפשר קיום אימונים במוצאי שבת.

- צמצום מספר המחזורים בליגת העל מ- 36 ל- 31 על ידי ביטול סיבוב פליאוף אחד.
- צמצום מספר המחזורים בליגה הלאומית מ- 37 ל- 30 על ידי ביטול הפליאוף.

באופן זה, חילול שבת המתקיים כיום כתוצאה מקיום כדורגל מקצועני יצטמצם באופן ניכר, ושתי הליגות המקצועניות יוכלו להתקיים תוך פגיעה ספורטיבית קלה בלבד. ניתן אף יהיה להמשיך לקיים את משחקי גביע המדינה וגביע הטוטו, אולם מרווח התמרון לשיבוץ משחקים אלה, שכבר היום הוא קטן ממילא – יצטמצם עוד יותר.

במקרה של ביטול משחקי ליגה בשל תקלה כגון שביתה או חשש ביטחוני, קיום הליגות יהיה מוטל בספק רב.” (ראה סעיף 5.2 לחוות הדעת הכלכלית מטעם מנהלת הליגות המקצועניות)

נסכם את הדברים עד כה,

בהנחה שיינתן מענה להשתתפות נבחרות וקבוצות מקומיות במפעלים בין לאומיים, והמפעלים המקומיים יתקיימו במתכונת מצומצמת (הן מבחינת מספר מחזורי הליגה והן מבחינת ימי הפעילות) כפי שהוצג לעיל, והכל על מנת שלא לקיים את פעילות ענף הכדורגל המקצועני בשבתות וחגים, ראוי להדגיש כי גם במקרה כאמור :

1. יש צפי כי ב-2 עד 6 מקרים בשנה תידרש קבוצה מקומית להשתתף במשחק ליגת האלופות (לרבות משחקי מוקדמות) ביום שלישי, ומארגני הליגה יידרשו להקדים את משחק הליגה המקומית של אותה קבוצה כך שזו תתקיים במוצאי שבת. המשמעות של החלטה כאמור, היא כי באותם מקרים יבוצעו הכנות (לכל הפחות) על ידי גורמי המעטפת קודם ליציאת השבת.
2. כלל הספורטאים המקצועניים נדרשים לשגרת אימונים לצורך הכנה פיזיולוגית אופטימלית. משמעות הדבר כי ספורטאים אלו יידרשו לקיים אימונים כאמור גם בשבתות וחגים על אף שהפעילות הרשמית במפעל לא תתקיים בימים אלו, אלא בימי ראשון ושני בלבד (להוציא חריגים כפי שפורט בסעיף הקודם).

לוח זמנים לקיום פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני בהינתן הפסקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל

בפרק זה נבקש להציג את פעילות ההתאחדות לכדורגל בישראל התשתיות הפיזיות הקיימות ואיכותן וכן את פרישת פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני במהלך השבוע והעונה כולה. לאחר פרישת כלל פעילות הענף נבחן את המשמעות של קיום הפעילות במהלך כל ימות השבוע להוציא שבתות וחגי ישראל.

רקע כללי

"ההתאחדות לכדורגל בישראל הוקמה בשנת 1928, והיא מנהלת את כל פעילות הכדורגל במדינה, למעט ניהול שתי הליגות המקצועניות – ליגת העל והליגה הלאומית – שניהולם הופקד בידי "מנהלת הליגות המקצועניות": גוף ייעודי, שהוקם בשנת 2014 כדי לנהל בנפרד, רק את שתי ליגות אלה.

בעונת 2016/17 הפעילה ההתאחדות לכדורגל כ- 130 מסגרות פעילות, בהם נטלו חלק כ- 40,000 כדורגלנים וכדורגלניות מכל הגילאים. מספר המשחקים עמד על כ- 22,000 בעונה, הנמשכת על פני כ- 33 שבועות פעילות, מתחילת ספטמבר עד סוף מאי. מדי שבוע שוחקו במוצא 660 משחקים בכל המסגרות.

בנוסף, מרכזת ההתאחדות את פעילות כל נבחרות ישראל, בוגרת, צעירה ונוער, אשר בעשור האחרון, מייצגות את ישראל ב- 85 משחקים בינלאומיים במוצא מדי שנה.

הפעילות המקומית כוללת 16 ליגות לבוגרים, שאינן ליגות מקצועניות הנקראות "ליגה א'", "ליגה ב'", "ליגה ג'" ועוד 3 ליגות לנשים. בנוסף מפעילה ההתאחדות 100 ליגות לילדים ונוער החל מגיל 8 ועד לגיל 18. " (סעיף 2.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

זמינות מגרשים

בזמן שכמות השחקנים גדלה משנה לשנה כתוצאה מפעילות אינטנסיבית של ההתאחדות לכדורגל לפעול לצמיחה וקידום של הענף, מספר המגרשים הראויים למשחק נותר כמעט ללא שינוי.

"בעונת 2016/17 כל המשחקים בכל המסגרות שוחקו ב- 295 מגרשים, וזאת לעומת 260 מגרשים בעונת 2009/2010. רמת התחזוקה הירודה מביאה לפסילת מגרשים באופן תדיר. אמנם נעשה שימוש ב- 295 מגרשים, אולם על פי נתוני ההתאחדות, רק 225 מתוכם יכולים להיחשב כמגרשים "ראויים" לקיום משחק כדורגל. " (סעיף 3.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

בעונת המשחקים 2017/18 רשומות כ- 2,000 קבוצות, מתוכן פעילות כ- 1,700 – הנדרשות לקיים פעילות בכ- 225 מתקני אימון ומשחק ראויים בלבד. מתוכם רק ב- 84 מגרשים קיימת תאורה המאפשרת קיום משחקים לאחר שעות החשיכה.

לוח אימונים ראוי של קבוצות נוער מכל הגילאים כולל 4 אימוני אמצע שבוע, הנמשכים שעה וחצי כל אחד. בגילאים הצעירים יותר, מתאמנים 3 פעמים בשבוע, והבוגרים בליגות החובבניות מתאמנים 2 עד 3 פעמים בשבוע.

שעות האימון הפנויות הן בימים ראשון עד חמישי משעות אחר הצהרים ועד החשיכה. במגרשים שבהם יש תאורה ניתן לסיים את האימונים בשעה 21:00 לכל המאוחר כדי לאפשר לילדים לחזור הביתה בשעה סבירה.

מגרש ללא תאורה מאפשר לקיים כ- 10 אימונים מלאים בשבוע לכל היותר, ומגרש עם תאורה מאפשר לקיים כ-15 אימונים מלאים באמצע שבוע.

"בישראל כ- 350 מועדונים פעילים. בממוצע כל מועדון מפעיל כ- 5 קבוצות כדורגל בגילאים שונים. כמות מגרשי האימונים העומדת לרשותו של מועדון המפעיל 5 קבוצות בממוצע היא כ- 0.6 מגרשים. לדוגמה - מועדון שיש לו מגרש אחד ללא תאורה ו- 6 קבוצות גילאים, מצבו טוב יותר מהמועדון הממוצע. מועדון זה צריך לקיים כ- 22 עד 24 אימונים שבועיים, ולרשותו תשתיות המאפשרות לקיים רק 10 אימונים מלאים.

התוצאה היא, שברב המוחלט של מועדוני הכדורגל בישראל, לא מתאפשר לקבוצות לקיים אימון כדורגל מלא. במועדונים שמצבם טוב יותר – מתקיים האימון על חצי מגרש. במועדונים אחרים מתקיים אימון על שליש מגרש ואף על רבע מגרש. כלומר 4 קבוצות מתאמנות על המגרש בו זמנית. בנוסף, זמן האימון מתקצר מ 1:30 שעות ל 1:15 שעות. מדי פעם נאלצות הקבוצות, לקיים אימון בפארק הציבורי. במקרים רבים, גולשת שעת האימון אל מעבר לשעת החשיכה, והוא ממשיך להתקיים בקושי, על אף שאין תאורה.

לסיכום פרק זה, מצוקת תשתיות ענף הכדורגל בישראל היא חריפה מאי פעם – ומדי שנה הולכת ומחמירה. השנה נאלצה התאחדות לדחות 1,000 שחקנים חדשים שביקשו להירשם לפעילות – עקב מחסור בתשתיות." (סעיף 3.1 לחוות הדעת הכלכלית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

היקף פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני בשבתות

"המגרשים המשמשים את הקבוצות לאימונים באמצע השבוע, עומדים לרשות הקבוצות בימי שישי ושבט, ומשמשים בדרך כלל לקיום משחקי הליגה.

בימי שישי בבוקר, מתקיימים בדרך כלל משחקי ליגה של קבוצות הבוגרים החובבניות. משחקי הילדים והנוער מתקיימים על פי רב בשבת, מהשעה 8:00 בבוקר ועד 18:00 בערב. במקרים קיצוניים יכולים להתקיים 7 משחקי ליגה באותו יום על מגרש אחד ברצף בזה אחר זה.

כ-75% ממשחקי כל ליגות הילדים, נוער ובוגרים מתקיימים בתחום השבת." (סעיף 3.2 לחוות הדעת הכלכלית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

כלומר, נכון להיום כל משחקי האימון מתקיימים במהלך השבוע בימים ראשון עד חמישי. בימי שישי ושבט מתקיימים כל משחקי הליגה של הבוגרים, הילדים, הנוער והנערים.

נציין כי הילדים, הנערים והנוער הפעילים בענף הכדורגל הם תלמידים הנדרשים לעמוד בדרישות מערכת החינוך הפועלת כידוע גם בימי שישי. כמו כן הבוגרים הפעילים בענף הכדורגל עובדים למחייתם ושבוע העבודה במשק נכון להיות במרבית המקרים הוא שישה ימים בשבוע.

אילוצים המכתיבים את פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני

כעת נפרט את מכלול השיקולים והאילוצים הנשקלים במועד קביעת לוח הפעילות של ענף הכדורגל הלא מקצועני, והמשמעות של הפסקת פעילות זו בשבתות ובחגי ישראל.

מגרשי אימון – הכמות הנדרשת של מגרשים, במידה ופעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני אינה מתקיימת בשבתות וחגי ישראל, היא 680 מגרשים עם תאורה מתאימה. נשוב ונציין כי מספר המגרשים הראויים לקיום משחקי כדורגל בישראל עומד על כ- 225 בלבד בשנת 2017. לפיכך, בהשוואה למצב הקיים, יש חוסר של בין 385 עד 455 מגרשים כאשר לצד הקמת מגרשים אלו יש להתקין תאורה עבור בין 141 ל- 211 מגרשים קיימים.

נדל"ן מתאים – במדינה עם שטחים מצומצמים זמינים, יש קושי אמיתי להעמיד שטחים נרחבים בהיקפים הנדרשים בכדי לתת מענה, ובפרט בשים לב לכך שבמקומות בהם קיימים מועדונים המגרשים נדרשים להיבנות בסמוך למגרשי המועדונים הקיימים.

בהעדר מתן מענה של תשתיות פיזיות נרחבות ולצד החלת דרישה להפסקת קיום פעילות הענף הלא מקצועני בשבת "כל מועדון יצטרך לצמצם את כמות הקבוצות שלו בכ- 40%. התשתית הקיימת יכולה לתמוך לכל היותר בכ- 25,000 שחקנים, לעומת כ- 40,000 שחקנים פעילים כיום. המשמעות, היא, שכ- 15,000 שחקנים יפלטו מהמערכת מידית. וזאת מבלי לקחת בחשבון את המשך הגידול הצפוי בשיעורים של כ- 6% בשנה." (ראה סעיף 3.3.2 לחוות הדעת המקצועית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

מאמנים – "במסגרת הליגות לילדים ולנוער מתקיימות בהשתתפות של כ- 3,000 מאמנים מוסמכים, מדריכים ואנשי צוות נוספים, לפי חישוב של 2 אנשי צוות בממוצע לקבוצה. מדובר באנשים המתפרנסים מעיסוק אחר, שהוא עיסוקם הראשי. פעילות הכדורגל עבורם היא פעילות משנית, המתאפשרת הודות לכך שהיא מתקיימת בשעות אחר הצהריים וביום המנוחה היחיד שלהם.

חלקם מקבלים משכורת שנייה עבור עבודתם בפעילות הילדים והנוער, באופן שמהווה השלמת הכנסה, וחלקם עושים זאת בהתנדבות. תחת ההנחה שהפעילות תועבר לאמצע השבוע, רובם צפויים לפרוש ממנה, והיתר צפויים להחמיץ ימי עבודה בעיסוקם הראשי המהווה עבורם פרנסה." (ראה סעיף 4.3 לחוות הדעת המקצועית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

שופטים – "כל השופטים, הן בליגות החובבניות, והן בליגות הילדים והנוער, ואף בליגות המקצועניות, עוסקים בשיפוט כמקצוע משני. חלקם אף תלמידי בית ספר וחיילים המשרתים בצה"ל. יכולתם לעסוק בשיפוט נובעת אך ורק מהעובדה שהמשחקים מתקיימים ביום המנוחה היחיד שלהם. קיום משחקי הכדורגל ביום אחר – לא יאפשר להביא שופטים למגרשים." (ראה

סעיף 4.1.1 לחוות הדעת המקצועית מטעם ההתאחדות לכדורגל). משחקי הליגה הלא מקצוענית מתקיימים כיום בהשתתפות של כ- 1,000 שופטים מוסמכים.

הסעים - מאחר ומשחקי הליגה הלא מקצוענית מתקיימים כיום ביום המנוחה, הילדים מגיעים למשחקי הבית ולמשחקי החוץ באמצעות העזרה של הוריהם המסיעים אותם מדי שבת בבוקר אל המשחקים. הורים אלו לא יוכלו להמשיך ולהסיע את הילדים למשחקים באמצע השבוע. לכן על מנת לתת מענה להפסקת פעילות הענף הלא מקצועני בשבת יידרשו הסעות בתשלום.

ליגות חובבנות – "כיום פעילים כ- 9,000 שחקנים בוגרים בליגות החובבניות החל מליגה א' ועד ליגה ג'. כל השחקנים החובבנים, מתפרנסים מעיסוק ראשי אחר שאיננו כדורגל, ועובדים בעיסוקים הראשי בימי העבודה הרגילים ראשון עד חמישי ולעיתים שישי. חלקם, בעיקר אלו המשחקים בליגה א', מקבלים שכר עבור היותם כדורגלנים, המהווה שכר משלים בלבד לפרנסתם העיקרית. חלקם הגדול, עוסק בכדורגל כתחביב בלבד, מאהבה למשחק, וללא תגמול.

האימונים מתקיימים רק 2 עד 3 פעמים בשבוע (זאת בהשוואה ל 7 עד 9 אימונים בשבוע בקבוצות המקצועניות, ובהשוואה ל- 4 אימונים בשבוע בקבוצות הנוער). על מנת לאפשר את פעילות ליגות אלו מבלי לפגוע בעיסוק המהווה את מקור ההכנסה העיקרי שלהם באמצע השבוע, האימונים מתקיימים בשעות הערב המאוחרות במעט המגרשים שיש בהם תאורה, ולעיתים מתקיימים באולמי ספורט מסיבה זו. במידה, ויום המשחק של ליגות אלה יעבור לאמצע השבוע – רובם ככולם לא יוכלו להשתתף יותר בתחרויות." (ראה סעיף 4 לחוות הדעת המקצועית מטעם ההתאחדות לכדורגל)

התאמות נדרשות

הפסקת קיום פעילות בשבתות וחגים משמעה שינוי מועדי קיום האימונים והמשחקים במתכונתם הנוכחית, באופן בו אימונים יתקיימו בימים שלישי עד חמישי החל השעה 16:30 ועד השעה 21:00, משחקי הליגה לילדים יתקיימו בימי ראשון ושני בין השעות 16:30 ל-21:00, ובימי שישי משחקי בוגרים בין השעות 08:00 ל-12:00.

כדי לקיים את הליגות הלא מקצועניות באופן סדיר מבלי לקיים פעילות בשבתות ובחגי ישראל, יידרשו השינויים הבאים:

- הכרזה על יום ראשון כיום מנוחה משקי.
- הקמה של בין 385 ל- 455 מגרשי אימון עם תאורה מסודרת.
- השקעה בתאורה במינימום 141 מגרשים קיימים וכשירים ללא תאורה ועד 211 מגרשים קיימים לא ראויים, באופן שיאפשר קיום אימונים בשעות החשיכה.
- העסקה של מאמנים ושופטים במשרה מלאה.
- צמצום הפעילות.

בכפוף לכל האמור לעיל, ניתן יהיה לקיים את פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני במהלך השבוע ללא צורך בקיום הפעילות בשבתות ובחגי ישראל. יודגש כי צרכים אלו לא לוקחים בחשבון גידול

טבעי של האוכלוסייה וכפועל יוצא גידול במספר הספורטאים בענף שמשמעותם הרחבת הדרישות המופיעות לעיל.

רוצה לומר, ענף הכדורגל הלא מקצועני פועל כיום במהלך 7 ימים בשבוע בתנאי אימון ומשחק ירודים ותחת מצוקה אדירה של תשתיות פיזיות, לכן כבר בעונה הנוכחית (2017/18) ההתאחדות נאלצה לדחות רישום של כ- 1,000 ספורטאים חדשים.

הפסקת הפעילות הלא מקצוענית המתקיימת כיום בענף במהלך השבת (מכניסתה ועד צאתה) ובחגי ישראל, יכול שתיושם בכפוף להכרזה על יום ראשון כיום מנוחה משקי, להשקעה עצומה (כסף ונדל"ן) לטובת העמדת תשתית פיזית מספקת, ולהשקעה כספית ייעודית לטובת העסקת מעטפת מקצועית מלאה נדרשת (ובכלל זה אמנים ושופטים).

לא למותר לציין כי גם בהינתן כל ההשקעה האמורה כתוצאה ממהלך זה היקף פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני יצטמצם ובעיקר בגילאי ילדים ונוער.

צמצום הפעילות כאמור עלולות לגרור השלכות רוחב בענף כולו כך למשל, צמצום המפעילות תגרור דחייה של רישום קבוצות ילדים ונוער להתאחדות, באופן שיגרור הקטנת מספר הספורטאים בענף או לכל הפחות עצירת קצב הגידול הטבעי בענף.

ילדים ונוער מהווים את בסיסי הפירמידה אשר עתידה להזין את הקבוצות הבוגרות הלא מקצועניות והמקצועניות. לפיכך, בטווח הבינוני תיתכן פגיעה בפעילות הבוגרים עד כדי סגירת קבוצות וליגות.

עוד נציין בהקשר זה כי בין קיים קשר ישיר בין מספר הספורטאים בענף לבין גובה התמיכה והתקצוב שהענף מקבל מהמדינה ומהמועצה להסדר ההימורים בספורט, באופן בו הקטנה או עצירה של הגידול במספר הספורטאים תוביל לפגיעה מידית בהכנסות הענף ממקורות ציבוריים.

השלכות עקיפות נוספות של מהלך כאמור הן ירידה במספר האוהדים וכתוצאה מכך ירידה בהכנסות ממכירת כרטיסים, מרצינדיז, פגיעה בפופולאריות הענף וכיוצא"ב השלכות אלו עלולות להוביל לפגיעה נוספות בענף בטווח הארוך.

עוד נציין בהקשר האמור כי העיסוק בפעילות ספורט מסייעת בהתמודדות עם תופעת ההשמנה הנפוצה כיום בקרב בני הנוער בישראל כמו כן "ישנו קשר ישיר בין, השתתפות של בני נוער בפעילות ספורט ובין רמת פשיעה בקרב אותם בני נוער. ישנם מאמרים רבים העוסקים בקשר זה, חלקם אף מכמתים את הקשר הכלכלי שבין קיום פעילות ספורטיבית, ובין קיטון בעלויות טיפול בפשיעה." (ראה סעיף 3.5.3 לחוות הדעת מטעם ההתאחדות לכדורגל)

תשתיות פיזיות

בפרק זה נבחן את התשתיות הפיזיות הקיימות כיום ומשרתות את ענף הכדורגל אל מול המצב הנדרש לצורך מתן מענה להפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבת.

נקודת המוצא היא שקיום מפעלים מקצועניים מקומיים יתקיימו בימי ראשון ושני בלבד על מנת שלא לפגוע במפעלים הבינ"ל שהם תנאי לקיומו של הכדורגל המקצועני.

אצטדיונים לקבוצות הליגות המקצועניות

על מנת לקיים מפעלים מקצועניים מקומיים במהלך שני ימי עבודה בלבד (ראשון ושני) נדרש בראש ובראשונה אצטדיון לכל קבוצה מקצוענית (הנמנית על ליגת העל או הליגה הלאומית) תוך התחשבות בסבירות עלייה וירידה של קבוצות בליגות וצורך למתן מענה לפריסה גאוגרפית.

כיום פועלות 30 קבוצות מקצועניות – 14 קבוצות נמנות על ליגת העל ו- 16 קבוצות נמנות על הליגה הלאומית.

התשתיות הפיזיות הקיימות לטובת מתן מענה לליגות המקצועניות לוקות בחסר.

כיום פועלים 20 אצטדיונים המשמשים את הקבוצות המקצועניות, כאשר יחס המתקנים לקבוצות הוא כדלקמן:

▪ 9 אצטדיונים משמשים את ליגת העל. בנוסף, אותם 9 אצטדיונים נותנים מענה גם ל- 3 קבוצות

מהליגה הלאומית ו-2 קבוצות מליגה א', אשר בהעדר מתקן ראוי, נאלצות להשתמש במתקני ליגת העל.

▪ 11 אצטדיונים נוספים משמשים את קבוצות הליגה הלאומית.

כלומר, משחקי ליגת העל והליגה הלאומית מתקיימים ב- 20 אצטדיונים המשמשים 35 קבוצות.

מאחר ו-9 אצטדיונים משמשים הלכה למעשה יותר ממועדון אחד, באופן תדיר קורה ששתי קבוצות מארחות באותו מחזור, באותו מגרש ביתי.

קיום יותר ממשחק אחד באצטדיון טעון זמן הכשרה טכני של המתחם אורך כ- 4 שעות (פיזור קהל, ניקיון, פינוי מלתחות וחדרי הלבשה, קליטת צוותים חדשים, היערכות מערך אבטחה ומשטרה מתאים וקבלת קהל חדש).

מאחר וקיום משחקים הצטמצם לשני ימי עבודה בלבד מתעורר קושי לקיים שני משחקים באותו אצטדיון באותו יום – אלא אם כן מדובר ביום שאיננו יום עבודה או יום מנוחה בהתאם לחוק שעות עבודה ומנוחה (כיום אין בישראל יום מנוחה נוסף כאמור, להבדיל ממדינות אחרות בעולם אשר הגדירו שבוע עבודה כ- 5 ימים בלבד).

באופן תיאורטי, יכול להיות שבמחזור אחד, יהיו 3 קבוצות (לדוגמא מכבי תל אביב, מכבי נתניה, והפועל רעננה) המארחות באותו מגרש. בכמות האצטדיונים הנוכחית, לא ניתן יהיה לקיים מחזור כזה בשני ימי עבודה בלבד אלא אם יש אצטדיון נפרד לכל קבוצה ואז ניתן לקיים במקביל משחקים באצטדיונים שונים (להחלטה כאמור של קיום משחקים במקביל יש השלכה כלכלית אותה נפרט בהמשך).

המינימום הנדרש על מנת לאפשר את קיום שתי הליגות המקצועניות בימים ראשון ושני בלבד, נדרשת הקמה של 6 אצטדיונים, וזאת כדי לענות צרכי קבוצות הליגות המקצועניות, על פי זהותן כיום:

1. השלמת הקמת אצטדיון בלומפילד ביפו בעל תכולה של כ- 29,000 מקומות, בעלות משוערת של כ- 500 עד 600 מיליוני שקלים. – הקמת האצטדיון נמצאת בעיצומה כאשר המימון כולו ממקורות עצמיים של עיריית תל אביב ללא סיוע ממשלתי וללא סיוע המועצה להסדר ההימורים בספורט.
  2. הקמת אצטדיון נוסף במרכז בעל תכולה של כ- 16,000 מקומות, בעלות של כ- 250 עד 300 מיליוני שקלים.
  3. הקמת אצטדיון נוסף במרכז בעל תכולה של כ- 8,000 מקומות, בעלות של כ- 150 מיליוני שקלים.
  4. הקמת אצטדיון נוסף בשרון בעל תכולה של כ- 8,000 מקומות, בעלות של כ- 150 מיליוני שקלים.
  5. הקמת אצטדיון נוסף בצפון בעל תכולה של כ- 8,000 מקומות בעלות של כ- 150 מיליוני שקלים.
  6. הקמת אצטדיון נוסף באזור השפלה שנמצא כרגע בתכנון (אשדוד), בעלות של כ- 250 עד 300 מיליוני שקלים.
- בנוסף, מדי שנה קבוצות יורדות מהליגה הלאומית לליגה א', וקבוצות מליגה א' עולות לליגה הלאומית. על פי המצב כיום, כמעט לאף קבוצה מליגה א' (מלבד נס ציונה) אין אצטדיון ראוי שיכול להתאים לליגה מקצוענית. על מנת להיערך כראוי לתחלופת הקבוצות הצפויה בשנים הקרובות, נדרש להקים עוד כ- 4 עד 6 אצטדיונים בעלות של כ- 100 עד 150 מיליוני שקלים לכל אצטדיון.
- על מנת לקיים מפעלים מקצועניים בימי ראשון ושני בלבד, דרושה השקעה חד פעמית של 1.5 עד 2.5 מיליארדי שקלים להקמת מתקנים והכל תחת ההנחות שהוצגו בראשית פרק זה.**

מגרשי אימון

בהנחה שקיים פתרון לכל סוגיית המחסור באצטדיונים, על מנת לקיים מפעל מקצועני בימי ראשון ושני בלבד הקבוצות נדרשות לקיים אימונים ומשחקי אימון במגרשים מתאימים.

קיום אימונים או משחקי אימון לא מתבצעים באצטדיון מעבר למחויב על מנת שלא לפגוע בתשתיות היקרות הכרוכות בעלות תחזוקה גבוהה.

לכן לכל מועדון (המאגד פעילות של קבוצות גיל ומגדר שונות) נדרשים מספר מגרשי אימון. מגרשי האימון משמשים גם את קבוצות הילדים, נערים ונוער וגם את קבוצות הבוגרים (נשים וגברים) ובכלל זה גם את הקבוצות המקצועניות.

צמצום פעילות ענף הכדורגל כך שלא תתקיים פעילות בשבת מציפה ביתר שאת את הצורך במגרשי אימון לענף, שכן כעת אותה פעילות ענפה נדרשת להתקיים בפרק זמן קצר יותר בכמות מתקנים זהה.

כמות המגרשים הקיימת כיום היא 225 מגרשי אימון המוכרים כראויים על ידי ההתאחדות לכדורגל, מתוך 295 הקיימים בפועל.

מספר הקבוצות הפעילות במגרשים אלו : נאמד בכ- 1,700 קבוצות.

יצוין כי נכון להיום ישנם אמנם 225 מגרשים "תקינים", אולם חלק ניכר מהם לא מנוצלים במלואם מאחר ולא קיימת תאורה מתאימה במגרש המאפשרת שעות השימוש במתקן בשעות החשיכה.

רק ב- 84 מגרשים קיימת תאורה מתאימה. כאשר "במגרשים שיש תאורה ניתן לסיים את האימונים בשעה 21:00 לכל המאוחר כדי לאפשר לילדים לחזור הביתה בשעה סבירה. כלומר, מגרש ללא תאורה מאפשר לקיים כ- 10 אימונים מלאים בשבוע לכל היותר, ומגרש עם תאורה מאפשר לקיים כ- 15 אימונים מלאים באמצע שבוע.

הערכת המנהלת וההתאחדות היא כי תידרש הקמת תשתית תאורה במגרשי האימונים לטובת קבוצות הליגות המקצועניות ועבור הליגות הלא מקצועניות בעלות משוערת של כ- 210 מלש"ח (לפי עלות ממוצעת של 995 אש"ח להקמת תאורה במגרש תקין).

בישראל כ- 350 מועדונים פעילים. בממוצע כל מועדון מפעיל כ- 5 קבוצות כדורגל בגילאים שונים. כמות מגרשי האימונים העומדת לרשותו של מועדון המפעיל 5 קבוצות בממוצע היא כ- 6.0 מגרשים בממוצע. לדוגמא - מועדון שיש לו מגרש אחד ללא תאורה, ו- 6 קבוצות גילאים. מצבו טוב יותר מהמועדון הממוצע. מועדון זה צריך לקיים כ- 22 עד 24 אימונים שבועיים, ולרשותו תשתיות המאפשרות לקיים רק 10 אימונים מלאים. (ראה סעיף 3.1 לחוות הדעת מטעם ההתאחדות לכדורגל)

בהנחה שכלל המתקנים הקיימים כיום יצוידו בתאורה עדיין נדרש להקים עוד בין 385 ל- 455 מגרשים על מנת לתת מענה לענף הכדורגל באופן שיאפשר בהיבט התשתיתי את הפסקת קיום פעילות ענף הכדורגל בשבת.

לשם כך נדרשת השקעה חד פעמית של 2.3 עד 2.7 מיליארדי שקלים להקמת מגרשי אימון.

תכנית לאומית רב שנתית להקמה ושדרוג של מתקני ספורט

רקע כללי

בשנת 2011 פעל משרד התרבות והספורט לתיקון חוק הספורט- התשמ"ח 1988 שעיקרו הקמת המועצה לאומית לספורט אשר תייעץ לשר הספורט בעניין קביעת מדיניות ארוכת טווח לענף הספורט, תמליץ בעניין קביעת סדרי העדיפויות להשקעות בתחום הספורט, וכן תציע אמות מידה אחידות להקצאת המשאבים בתחום הספורט, וזאת תוך שמירה על העצמאות של הגופים השונים.

הרכב המועצה הלאומית לספורט כולל נציגי ממשלה, נציגי הגופים המובילים בספורט במטרה לשמור על האיזון בין האינטרסים השונים, הבטיח ייצוג הולם לאוכלוסיות שונות ולסייע בקידום הספורט בקרבם.

תפקידי המועצה הם כדלקמן :

- (1) לייעץ לשר בעניין קביעת מדיניות כוללת וארוכת טווח בתחום הספורט ;
- (2) לייעץ לשר בעניין קביעת סדרי העדיפויות להשקעת משאבים בתחום הספורט, לרבות באיתור ובטיפול של ספורטאים ;
- (3) לקבוע, בהתחשב בהמלצות הוועדה הציבורית ובאישור השר, אמות מידה לתמיכה באגודות ספורט, בהתאחדויות, באיגודים ובמועדוני ספורט (בחוק זה – אמות מידה לתמיכה ;
- (4) לקבוע, באישור השרים, את תכנית המיתקנים הלאומית כאמור בסעיף 17ד ;
- (5) לקבוע סכום לחלוקה כתמיכה בתשתיות יסוד בספורט ובמטרות נוספות, כתמיכה בהתאחדויות, באיגודים, באגודות ספורט ובמועדוני ספורט, וכן כתמיכה בהקמה ובשדרוג של מתקני ספורט, כאמור בסעיף 9(ב1)(1) עד (3) ו-(6) לחוק להסדר ההימורים בספורט.

תכנית המתקנים הלאומית

בהתאם לסעיף 17 י"ד המועצה באישור השרים תקבע את תכנית המתקנים הלאומית, ותפרסמה ברשומות.

מטרות התכנית :

- (א) קביעת תכנית כוללת וארוכת טווח לתמיכה בהקמת מתקני ספורט חדשים המשולמת על-ידי המועצה להסדר ההימורים בספורט ;
- (ב) קביעת סדרי עדיפויות ואמות מידה להקצאת משאבים מיתרת הרווחים, כמשמעותה בסעיף 9(א) לחוק ההימורים, להקמה ולשדרוג של מתקני ספורט.
- (ג) קביעת כללי תקינות ובטיחות לפי החוק.

בחודש מרץ 2010 המועצה להסדר ההימורים בספורט (קודם להקמת המועצה הלאומית לספורט) קיבלה החלטה בישיבת הדירקטוריון, לפעול לקידום תכנית מתקני ספורט לעשור הקרוב. לשם כך התקשרה המועצה התקשרה עם חברה אשר ביצעה ניתוח תשתיות של הספורט בישראל, בהתבסס על מיפוי המתקנים שנערך על ידי מפקחי מינהל הספורט.

בד בבד, למדה וניתחה החברה את המצב הקיים במדינות שונות בעולם והשיטות המתודולוגיות הנוהגות. בתום התהליך גובשו עקרונות אסטרטגיים לתוכנית העשור למתקנים.

התוכנית הוצגה במליאת המועצה להסדר ההימורים בספורט וכן לשרים ואושרה בתאריך 18.3.10 (להלן: תכנית המתקנים 2020).

תכנית המתקנים 2020 קבעה את מספר המתקנים המרבי לו זכאית כל רשות לתמיכה בביצועם.

הרשימה נערכה לפי אמות המידה להלן:

- מספר המתקנים הקיימים בפועל בתחומן של הרשויות המקומיות בענפי הספורט השונים;
- מספר הספורטאים התחרותיים הפועלים בתחומן בענפי הספורט השונים;
- גודל אוכלוסייתן;
- ודירוג הלמ"ס שלהן.

לאחר הקמת המועצה הלאומית לספורט, ובהתאם לדרישות חוק הספורט, חברי המועצה הלאומית למדו את תכנית המתקנים 2020, וערכו בה התאמות ושינויים בהתאם למדיניות אותה ביקשו להוביל. תכנית סדורה נכתבה ופורסמה ב"פ 7354 (להלן: תכנית המתקנים הלאומית).

תכנית זו התבססה על מיפוי החסרים שנעשה במסגרת העבודה על תכנית המתקנים 2020.

חסרים במגרשי ספורט ואצטדיונים

בהתאם לתכנית המתקנים 2020 נמצא כי החסרים במגרשים (מבלי להתייחס לצרכים אשר ינבעו מהפסקת ענף הכדורגל בשבת) הם כדלקמן:

מגרשים המשמשים לאימון נוער כ- 100 מגרשים.

3 אצטדיונים – 1 גדול, בינוני ואחד קטן.

במסגרת תכנית המתקנים 2020 הוקצו כספים עבור 3 אצטדיונים וניתנו 33 הרשאות תקציביות להקמת מגרשי כדורגל.

מאחר ותכנית המתקנים 2027 התבססה על ניתוח החסרים של תכנית המתקנים 2020, לא עודכנו מספר המגרשים לענף הכדורגל.

לרובד שדרוג מגרשי כדורגל – הוקצה תקציב כולל של 100 מיליון ₪ אשר נועד לתת מענה לרשימת צרכים, ובכלל צרכים אלו מענה להקמת תשתית תאורה ראויה במגרש.

לצד האמור, כל בקשה לשדרוג מגרש כדורגל מחייבת קיום תאורה במגרש כתנאי להגשת בקשה. במידה ולא קיימת במתקן תאורה מתאימה אזי הבקשה מחויבת לכלול גם התקנת תאורה כאמור.

לרובד אימון נוער הוקצה תקציב כולל של 565 מיליון ש"ח אשר נועד לתת מענה לאולמות ולמגרשים. אם נפרק את הסכום שהוקצה לטובת רובד אימון נוער לאולמות בנפרד ולמגרשים בנפרד, נראה כי התקציב המגרשים צפוי לתת מענה לעוד כ- 15 מגרשי ספורט לענף הכדורגל.

כלומר, החל במסגרת תכנית המתקנים הקודמת והחדשה ניתן מענה להקמה של כ- 48 מגרשי כדורגל. משמעות הדבר כי החוסר במגרשים בעקבות תכנית המתקנים הלאומית בסופו של יום אמור להצטמצם בכ- 50% ממחסור של 100 מגרשים למחסור של כ- 50 מגרשים. זאת כאמור מבלי לקחת בחשבון גידול טבעי של האוכלוסייה והפעילים בענף.

לצד צמצום הפערים המשוער חשוב להדגיש כי מדובר בתכנית מתקנים המבוססת כל כולה על הגשת בקשות למימוש זכאות על ידי הרשויות המקומיות. לאור האמור על אף קיומה של תכנית

לאומית והקצאת משאבים לטובת הקמה של מתקני ספורט ובכלל זה מגרשים ואצטדיונים, ישנם משתנים אקסוגניים למשרד ולתכנית, והנובעים מסדרי עדיפויות והחלטות של הרשויות המקומיות, ואלו הם:

1. **זכאות בכפוף להצגת מימון משלים ממקורות עצמיים** – בהתאם לתכנית המתקנים הלאומית נקבעו זכאויות לכל רשות לאחר מיפוי הצרכים ובשים לב לצורך בפריסה ארצית. לצד האמור, מימוש זכאות על ידי רשות כפוף להצגת מימון ממקורות עצמיים, להוציא מתקן אחד (שאינו בהכרח מתקן המשמש את ענף הכדורגל).
2. **גמישות התכנית לצורך התאמה לצרכי הרשות** – התכנית העניקה גמישות לרשויות לבחור באפשרות להמיר זכאות של אולם ספורט לטובת מגרש ספורט ולהיפך. משכך מספר המגרשים שהוצג כאן הינו בגדר הערכה בלבד בהתבסס על התנהלות הרשויות בעבר.
3. **בעיית זמינות קרקעות** – לרשויות כיום יש בעיה להקצות קרקע לבניית מגרש או אצטדיון כדורגל. מדובר בשטחים גדולים משמעותית מהקצאת קרקע לאולם ספורט לדוגמא. הרשויות גם מתחשבות בעובדה כי אולם כדורסל (עם יציעי הושבה) מהווה מקום בו ניתן לבצע פעולות נוספות שאינן ספורט כגון אירועים, הופעות וכיוצ"ב ובנוסף, ההבנה כי באולם רב תכליתי ניתן לבצע פעילות בכל מזג אוויר לאורך כל עונות השנה. כתוצאה מכך, הביקושים המתקבלים מהשטח למוצרי הכדורגל נמוכים מהביקושים המתקבלים לאולמות רב תכליתיים.
4. **אופן התקצוב** – במסגרת התכנית הלאומית נדרשת כל רשות להציג מימון ממקורות עצמיים בשיעור התואם את דירוג ה"למ"ס. הלכה למעשה כל רשות הזכאית למתקן יכולה להגיש בקשה ובמידה ועמדה בכל התנאים לקבל הרשאה תקציבית (שריון הכספים הרלוונטיים לאותה רשות לתקופה של מספר שנים בהתאם למתקן) בשלב הזה רשויות רבות רק מתחילות את הליך גיוס הכספים ממקורות נוספים לצורך ההקמה של המתקן. כך שבפועל ייתכנו הרשאות משוריינות לבניית מתקן – אולם מתקנים אין.
5. **מועד הקצאת התקציב לתכנית** – תכנית המתקנים הלאומית כוללת רבדים שונים לפי סוג הפעילות ואופי המתקן (אימון נוער, אצטדיונים, בתים לאומיים, הצטיידות, שדרוג חווית צפייה, ווינר לקהילה ועוד). תקציב כל רובד נקבע בפריסה על פני 12 שנים. כאשר בכל שנה נקבעת מסגרת שנתית לכל רובד בהתאם להקצאות שניתנו בשנה החולפת וליתרת התקציב שהוקצה לאותו רובד. משכך, הרשאות למתקנים יכול שיינתנו במהלך השנה הנוכחית ויכול שיינתנו רק בשנת 2027. לאור האמור, צמצום הפערים המשוער במסגרת תכנית המתקנים הלאומית עתיד להתממש בפועל לאחר שנת 2027.
6. **זמן ביצוע ממושך** – הזמן שהוקצב לביצוע התכניות הינו עד 36 חודשים. בפועל, רשויות מקומיות רבות מתקשות לבצע את התכניות בלוח זמנים זה.

המצב הקיים, המצב האופטימלי, מענה משוער במסגרת תכנית המתקנים הלאומית והפערים לצורך קיום פעילות הענף ללא פעילות בשבתות וחגי ישראל:

סוג המתקן	מצב קיים	מצב אופטימלי	מענה מוערך במסגרת תכנית המתקנים הלאומית	חסרים	עלות משוערת להשלמת הפער
אצטדיון	20	32	2-3 (עם דרישת מצי"נג) לטובת הנושא הוקצה סכום של 145 מיליון ש"ח	11 (מתקן אחד מצוי בשלבי הקמה)	כ- 2 מיליארד ₪ אשר יתנו מענה להקמת 8-9 אצטדיונים
תאורה במגרשים	84	680	צפי למתן מענה ל – 30 מגרשים	181 *	180 מיליון ₪
מגרשי אימון	225	680	48 מגרשים	407	2.5 מיליארד ₪
סה"כ עלויות					כ- 4.7 מיליארד ש"ח

* 211 מגרשים קיימים כיום ללא תאורה פחות 30 שיקבלו מענה במסגרת תכנית המתקנים הלאומית.

לסיכום, קיימים פערים משמעותיים בתשתיות הפיזיות הקיימות לטובת ענף הכדורגל, לבין התשתיות הנדרשות לצורך מתן מענה להספקת פעילות הענף בשבתות ובחגי ישראל.

הגם שהמדינה הקצתה סכום כולל של 3.063 מיליארד ₪ לטובת תכנית מתקנים לאומית, אשר עתידה לתת מענה בסיסי לפערים הקיימים בתשתיות הספורט בישראל, אין בתוכנית זו כפי שהוצגה בכדי לתת מענה לצרכי ענף הכדורגל בכל הנוגע לתשתיות פיזיות. כמו כן, אין לשכוח את צרכי הספורט האחרים.

יתרה מכך, הפתרונות הקיימים במסגרת התכנית הלאומית, אמנם יסייעו בצמצום הפערים, אולם פרק הזמן אשר יידרש להקמת אותם מתקנים מוערך בפרק זמן של בין שנתיים ל- 15 שנה. בעניין זה ראוי להדגיש כי הקמת אצטדיון בממוצע אורכת כ- 5 שנים (לרבות שלבי תכנון, אישור ועדות מקומיות, ויתר ההליכים הנלווים לביצוע פרויקט כאמור ובכלל זה עריכת מכרזים).

לאור האמור, בשלב זה לא ניתן להציג תכנית רב שנתית לצמצום פעילות ענף הכדורגל בשבת. לצד האמור, בהינתן השלמת התשתיות הפיזיות הנדרשות על ידי המנהלת וההתאחדות לכדורגל במלואן, ובהתקיים כל הנחות היסוד הבאות:

1. השתתפות נבחרות ישראל וקבוצות מקומיות במפעלים בין לאומיים,
  2. קיום אימונים בהתאם לצורך המקצועי,
  3. קיום משחקים במסגרת מפעל מקצועני מקומי (במקרים חריגים) סמוך לצאת השבת
- ניתן יהיה בתוך פרק זמן של כ- 15 שנה להפסיק את כלל פעילות ענף הכדורגל בשבתות וחגי ישראל. לצד האמור לעיל, מצב זה כרוך בפגיעה כלכלית בענף כולו.

סיכום המשמעויות של הפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבתות וחגי ישראל

דוח זה בא לעולם על רקע דיון בבית דין לעבודה לאור שינוי במועד קיום המשחקים של קבוצות הליגה הלאומית באופן שחייב שחקנים לקיים פעילות באופן הנוגד את חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א – 1951.

דיון זה עורר משבר חריף וחוצה קבוצות הנמנות על הליגות המקצועניות והניח חרב על צוואר ענף הכדורגל כולו.

ביום 6.9.2015 הודיעה שרת התרבות והספורט, ח"כ מירי רגב ליועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד יהודה ויינשטיין, כי החליטה להקים צוות בין משרדי שיבחן את הסוגיות וההשלכות הכרוכות בנושא משחקי הכדורגל בשבת – זאת במטרה לבחון כיצד אפשר לצמצם את התופעה ככל הניתן באמצעות מתן מענה כולל ופרטני לפי העניין.

הוועדה הוקמה התכנסה וביום 3.4.2016 הוציאה דו"ח ביניים לבחינת הסוגיות וההשלכות הכרוכות בנושא משחקי כדורגל בשבת. דו"ח הביניים שפורסם כלל רשימה של המלצות אשר לגישת חברי הוועדה נועדו לסייע להפחתת משחקי כדורגל בשבת.

קודם להמשך עבודת הוועדה היה מקום לבחון את האפקטיביות שביישום המלצות הביניים. יצוין כי בתקופה זו משרד התרבות והספורט פעל ליישום המלצות הוועדה בכל הנוגע להקצאת משאבים והקמת מתקנים. במהלך תקופה זו נכתבה ופורסמה תכנית מתקנים לאומית כוללת הנותנת מענה לצרכי הספורט בישראל ובכלל זה לענף הכדורגל.

כעת, בחלוף כשנה וחצי חברי הוועדה מבקשים להציג דוח סופי המציג את משמעות החלטת חוק שעות עבודה ומנוחה על ענף הכדורגל ביחס ליום המנוחה היהודי (שבת).

על מנת להציג את המשמעויות הנגזרות מהפסקת פעילות ענף הכדורגל כולו בשבתות ובחגי ישראל נדרשו מנהלת הליגות בכדורגל וההתאחדות לכדורגל להציג מסמך כלכלי מקצועי המפרט את המשמעות הנלווית להחלטת דרישה זו.

שני הגופים הציגו חוות דעת כלכליות. חוות הדעת המקצועיות כאמור נכתבו ע"י משרד סלע קולקר יועצים פיננסיים וצורפו כנספחים לדוח זה כנספח מקצועי מטעם מנהלת הליגות וההתאחדות לכדורגל.

א. השתתפות ההתאחדות בכדורגל והקבוצות המקצועניות במפעלים בין לאומיים

ענף הכדורגל בישראל שואב את מעמדו המקצועי והכלכלי מכוח ההכרה של הארגון הבין לאומי בהתאחדות לכדורגל כהתאחדות מקומית המייצגת את מדינת ישראל. הדברים אף עוגנו בחוק הספורט, התשמ"ח – 1988 הקובע כי איגוד או התאחדות ספורט יהיה תאגיד שלא למטרות רווח,

המרכז והמייצג ענף או ענפי ספורט בישראל ושחקנים בו הגופים הבין-לאומיים המייצגים והמוכרים באותו ענף ספורט (סעיף 1 לחוק הספורט). כלומר, בכל ענף ספורט קיים גוף אחד בארץ – איגוד או התאחדות – המוכר על-ידי הארגונים הבינלאומיים באותו ענף ספורט. ספורטאי המעוניין לעסוק באותו ענף ספורט, יכול לעשות כן רק במסגרת איגוד או התאחדות, ובהתאם לתנאי תקנון ההתאגדות.

כפי שכבר נכתב באריכות בדוח זה ובדוח הביניים, חברות התאחדות מקומית בארגון FIFA מותנה בהשתתפות נבחרות המדינה והקבוצות במפעלים הבין לאומיים. שיבוץ המשחקים נעשה על ידי UEFA ו-FIFA ללא התחשבות בלוח השנה היהודי. במידה ומועדון ישראלי/ נבחרת ישראל לא תופיע למשחק במסגרת אירופאית או עולמית, המשמעות המידית הצפויה הינה הדחה של ישראל מהמפעלים האירופאים, נידוי קבוצות ישראליות ונבחרת ישראל ממשפחת הכדורגל העולמית, ובהמשך בריחת שחקנים זרים וישראלים מהמועדונים בישראל – **וסיום פעילות ענף הכדורגל בישראל.**

ככל שהמטרה היא לפעול לקיום, קידום ופיתוח ענף הכדורגל, נדרשת השתתפות ישראל במפעלים ביו לאומיים. ומכאן שיש לתת מענה לסוגיות המרכזיות הבאות:

- מענה לקבוצות ישראליות הנדרשות להשתתף במפעלים אירופאים בימי חג (להזכיר כי מפעלים אלו כאמור מתקיימים בימי שלישי – חמישי);
- מענה לנבחרות ישראל (בוגרת, צעירה ונוער) להשתתף במפעלים בינ"ל בשבתות וחגים;
- קיום אימונים על בסיס דרישה מקצועית ופיזיולוגית בהתאם לצורך גם בשבתות ובחגי ישראל.

במידה שלא יינתן מענה כאמור לדרישה זו ענף הכדורגל בישראל עלול בסבירות גבוהה להסגר.

לא למותר לציין כי בימים אלו בהם מדינת ישראל נאבקת על מקומה ב-FIFA ולהמשיך לקחת חלק מפעילות בין לאומית ספורטיבית, הדחה מארגונים אלו משמעותה בידוד בין לאומי ספורטיבי כמו גם השלכות דיפלומטיות נרחבות נוספות.

עוד נציין כי, עקרון הפרדת דת ופוליטיקה מהספורט הינו עקרון יסוד בזירה הבין לאומית ומעוגן בראש ובראשונה בצ'רטר של הוועד האולימפי הבין לאומי. עקרון זה מקבל ביטוי גם בחוקות ובתקנונים של הארגונים הבין לאומיים השונים ובכללם FIFA ו-UEFA.

לאור האמור יש לנהוג במשנה זהירות בכל הנוגע לקבלת החלטות שיש בהן בכדי להשפיע על ההתאחדות לכדורגל בכלל ועל הסדרת פעילות הליגות המקצועניות בענף זה בפרט, כל עוד מדינת ישראל מבקשת להמשיך את הייצוג של המפעלים הישראלים בזירה הבין לאומית.

ב. קיום מפעלים מקצועניים מקומיים בענף הכדורגל בימים ראשון ושני בלבד

פעילות ענף הכדורגל המקצועני כיום מתקיים בפרישה על פני הימים שישי עד שני (4 בשבת, 1 בראשון ו-1 בשני). צמצום פעילות הענף כך שלא תתקיים פעילות בשבתות ובחגי ישראל היא בעלת

היתכנות יישומית על אף שתפגע ספורטיבית בענף, בראש ובראשונה בכפוף להנחת היסוד כי נבחרות ישראל והקבוצות המקומיות נוטלות חלק במפעלים הבין לאומיים. אולם לשם כך תידרש מנהלת הליגות בכדורגל לבצע מספר שינויים והתאמות כדלקמן:

- כלל הספורטאים המקצועניים נדרשים לשגרת אימונים לצורך הכנה פיזיולוגית אופטימלית. משמעות הדבר כי ספורטאים אלו יידרשו לקיים אימונים כאמור גם בשבתות וחגים על אף שהפעילות הרשמית במפעל לא תתקיים בימים אלו, אלא בימי ראשון ושני בלבד (להוציא חריגים כפי שפורט בסעיף הקודם). ככל שניתן יהיה לפעול לקיום אימונים שלא בשעות השבת והחג (בסמוך לכניסה או יציאת השבת או החג), אזי יש לפעול להסדרת הלנה לגורמים הרלוונטיים.
- ב-2 עד 6 מקרים משוערים בשנה קבוצה מקומית תשחק בליגת האלופות (לרבות משחקי מוקדמות) ביום שלישי. במקרים אלו מארגני הליגה יידרשו להקדים את משחק הליגה המקומית של אותה קבוצה כך שזו תתקיים במוצאי שבת. המשמעות של החלטה כאמור, היא כי באותם מקרים יבצעו הכנות (לכל הפחות) על ידי גורמי המעטפת קודם ליציאת השבת.
- הקמה של 8-9 אצטדיונים.
- השקעה בתאורה ובסידורי לינה במגרשי האימון בליגת העל ובליגה הלאומית (30 מתקנים), באופן שיאפשר קיום אימונים במוצאי שבת.
- צמצום מספר המחזורים בליגת העל מ-36 ל-31 על ידי ביטול סיבוב פלייאוף אחד.
- צמצום מספר המחזורים בליגה הלאומית מ-37 ל-30 על ידי ביטול הפלייאוף.
- מתן פיצוי בגין הפסדים כלכליים.

באופן זה, ניתן אף יהיה להמשיך לקיים את משחקי גביע המדינה וגביע הטוטו, אולם מרווח התמרון לשיבוץ משחקים אלה, שכבר היום הוא קטן ממילא – יצטמצם עוד יותר. עוד נציין כי במקרה של ביטול משחקי ליגה בשל תקלה כגון שביתה או חשש ביטחוני, קיום הליגות יהיה מוטל בספק רב.

באשר לאומדן שווי הנזק הכלכלי שייגרם לענף נזכיר כי רכיב משמעותי בהכנסות הענף הוא ממכירת זכויות השידור (אם כי לא הרכיב היחיד). הזכיינים מציבים דרישות ביחס לפרישת לוח המשחקים (מועד קיומם). העברת משחקים מיום המנוחה השבועי עלולה ברמת וואות גבוהה, לגרום לנזקים אדירים בפן הכלכלי המידי ולפגיעה אנושה בענף כולו בטווח הארוך ובין היתר עקב מיעוט צופים, עניין והכנסה (לעניין זה ראה בהרחבה סעיף 6 לחוות הדעת שהוגשה מטעם מנהלת הליגות בכדורגל).

עוד נציין לעניין התשתיות הפיזיות כי מלאכת השיבוץ כבר כיום של המשחקים באצטדיונים השונים בארץ מורכבת מאוד, לנוכח העובדה כי 14 מתוך 30 הקבוצות בשתי הליגות המקצועניות משחקות בשישה אצטדיונים בלבד. תקנון ההתאחדות אינו מאפשר שימוש באצטדיון כמגרש ביתי ליותר משלוש קבוצות רשומות. לפיכך קיום מפעלים מקצועניים בימי ראשון ושני כמתואר לעיל, לא יחולו קודם להעמדת תשתית פיזית ראויה. לצד האמור ניתן יהיה להציג מתווה מדורג להחלת השינוי לאחר קבלת הבהרות ולאחר העמדת תקציב, זמינות קרקע וקבלת אישורים.

ג. קיום פעילות לא מקצוענית בענף הכדורגל שלא בשבתות ובחגי ישראל

פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני מתקיים בפרישה על שבעה ימות השבוע (ראשון עד שבת כולל מועדי ישראל). צמצום פעילות הענף כך שלא תתקיים פעילות בשבתות ובחגי ישראל תפגע פגיעה עמוקה בהתפתחות הענף, קידומו ומיצובו בארץ ובעולם.

קודם להצגת האופן בו ניתן להציג היתכנות, יש להדגיש כי בחינה זו תתקיים רק בכפוף להנחת היסוד כי נבחרות ישראל והקבוצות המקומיות נוטלות חלק במפעלים הבין לאומיים. בכפוף לקיומה של הנחת יסוד זו נדרשת שורה של התאמות והשקעות על מנת לאפשר פעילות ללא שבתות וחגים.

הפסקת קיום פעילות בשבתות וחגים משמעה שינוי מועדי קיום האימונים והמשחקים במתכונתם הנוכחית באופן בו אימונים יתקיימו בימים שלישי עד חמישי החל השעה 16:30 ועד השעה 21:00, משחקי הליגה לילדים יתקיימו בימי ראשון ושני בין השעות 16:30 ל-21:00, ובימי שישי משחקי בוגרים בין השעות 08:00 ל-12:00.

כדי לקיים את הליגות הלא מקצועניות באופן סדיר מבלי לקיים פעילות בשבתות ובחגי ישראל, יידרשו התאמות וההשקעות כדלקמן:

- הכרזה על יום ראשון כיום מנוחה משקי.
- הקמה של בין 385 ל-455 מגרשי אימון עם תאורה מסודרת.
- השקעה בתאורה במינימום 141 מגרשים קיימים וכשירים ללא תאורה ועד 211 מגרשים קיימים לא ראויים, באופן שיאפשר קיום אימונים בשעות החשיכה.
- העסקה של מאמנים ושופטים במשרה מלאה.
- צמצום הפעילות.

יודגש כי התאמות אלו אינן לוקחות בחשבון גידול טבעי של האוכלוסייה וכפועל יוצא גידול במספר הספורטאים בענף. נשוב ונזכיר כי ענף הכדורגל הלא מקצועני הפועל כיום במהלך 7 ימים בשבוע בתנאי אימון ומשחק ירודים ותחת מצוקה אדירה של תשתיות פיזיות, לכן כבר בעונה הנוכחית (2017/18) ההתאחדות נאלצה לדחות רישום של כ-1,000 ספורטאים חדשים.

בהקשר האמור נבקש לשוב להזכיר כי נכון להיום תרבות הבילוי והפנאי מתכנסת רובה ככולה לימי שישי החל משעות הצהריים ועד צאת השבת, ובכלל זה גם פעילויות הספורט. לסוגיה זו השלכה על ציבור האוהדים הממלאים את המגרשים ותורמים לאווירה במגרש, ולתעשייה הכלכלית בענף וסביבה (החל מרכישת כרטיסים למגרשים וכלה ברכישת מוצרים נלווים הנמכרים על ידי המועדונים השונים והמנהלת).

במדינה בה קיים חוק גיוס חובה, כאשר על כל נער ונערה בגיל 18 להתגייס לצה"ל, קיים ציבור גדול של חיילים אשר חוזרים לביתם בסופי שבוע בלבד. אם לא יתקיימו משחקים בשבת קהל זה לא יוכל להגיע למגרשים. כמו כן, שיבוץ משחקים שלא בתוך השבת, במיוחד בשעות קיץ, יעשה רק בשעות הערב, כך שילדים ונוער הנדרשים להופיע ליום לימודים ביום העוקב למשחק יימנעו, בין

בהחלטת עצמאית מושכלת ובין בהחלטת הוריהם, במקרים רבים מלהגיע לאצטדיון או לצפות במשחק, מפאת שעת החזרה הצפויה לביתם בהתחשב בזמני סיום המשחק וזמן הנסיעה הצפוי. בנוסף, מדינת ישראל מתאפיינת במעט שעות פנאי שכן מגמה רווחת בישראל בקרב ציבור העובדים להאריך את יום העבודה מעבר לשעות העבודה המקובלות בזירה הבינ"ל.

לסיכום גם בהינתן כל ההשקעה האמורה כתוצאה ממהלך זה היקף פעילות ענף הכדורגל הלא מקצועני יצטמצם ובעיקר בגילאי ילדים ונוער המהווים את בסיס הפירמידה שעתידה להזין את הקבוצות הבוגרות. משכך צפויה פגיעה כבר בטווח הבינוני בפעילות הבוגרים עד כדי סגירת קבוצות וליגות.

עוד נציין בהקשר זה כי קיים קשר ישיר בין מספר הספורטאים בענף לבין גובה התמיכה והתקצוב שהענף מקבל מהמדינה ומהמועצה להסדר ההימורים בספורט, באופן בו הקטנה או עצירת הגידול במספר הספורטאים תוביל לפגיעה מידית בהכנסות הענף ממקורות ציבוריים.

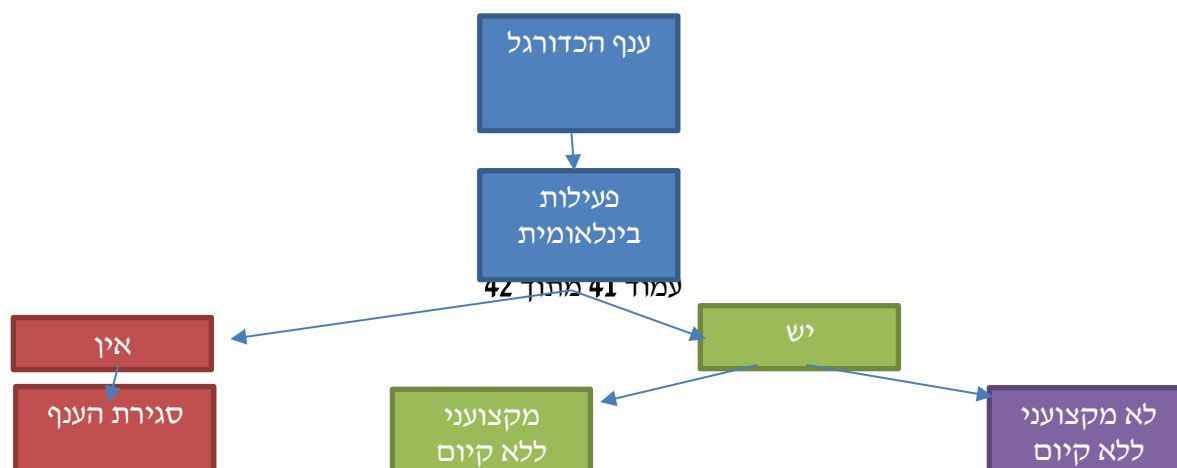
השלכות עקיפות נוספות של מהלך כאמור הן ירידה במספר האוהדים וכתוצאה מכך ירידה בהכנסות ממכירת כרטיסים, מרצ'נדייז, פגיעה בפופולאריות הענף וכיוצ"ב. השלכות אלו עלולות להוביל לפגיעה נוספות בענף בטווח הארוך.

בהיבט חברתי, בריאותי וערכי נודעת תרומה רבה לפעילות ספורט בקרב ילדים ובני נוער, אם ביחס לתופעת ההשמנה בקרב אותה אוכלוסייה, רמת פשיעה בקרב אותם בני נוער וכיוצ"ב.

סיכום המשמעויות התקציביות:

סוג פעילות	סעיף	הערכה כספית
מפעלים בינלאומיים	אי השתתפות במפעלים הבינלאומיים	סגירת הענף נזק של כ-20 מיליארד ₪
כדורגל מקצועני	8-9 אצטדיונים	השקעה נדרשת של כ-2 מיליארד ₪, מעבר למוקצה בתכנית המתקנים
	תאורה ב-30 מגרשי אימון	השקעה נדרשת של כ-30 מיליון ₪
	פגיעה כלכלית	בהתאם לסוג המגבלות שיוטלו בפועל
כדורגל לא מקצועני	הקמת 455 מגרשי אימון	השקעה נדרשת של כ-2.7 מיליארד ₪
	התקנת תאורה במגרשי אימון קיימים	השקעה נדרשת של כ-140 מיליון ₪
	יום מנוחה משקי נוסף (יום א' בשבוע)	לא ניתן לכמת כרגע
	פגיעה כלכלית	בהתאם לסוג המגבלות שיוטלו בפועל

תרשים המייצג את המשמעויות הנלוות לבחינת הפסקת פעילות ענף הכדורגל בשבת ובחג

לסיכום, פעילות הספורט בישראל מתקיימת עשרות שנים כפעילות תרבות ופנאי. יום המנוחה השבועי נועד לתת מענה לאזרחי המדינה, מחוץ לשגרת העבודה לצורך בילוי משותף בחיק המשפחה. פעילות הפנאי טומנת בחובה מנעד רחב של פעילויות בתחומי עניין שונים ובכלל זה פעילות ספורטיבית.

ענף הכדורגל הינו ענף הספורט הפופולארי ביותר במדינת ישראל ובעולם כולו. עיקר פעילותו מתקיימת במהלך יום המנוחה ומאפשרת לרבים ליטול בו חלק אם כצופים ואם כפעילים. מטרתו של דוח זה הייתה לבחון אפשרות לצמצום הפעילות המתקיימת בשבתות. לצד האמור, חברי הוועדה רואים חובה לפעול לשמירה על ענף הכדורגל וסייעו בידו לממש את מלוא הפוטנציאל הגלום בו כך שהמונים יגדשו את יציעי המגרשים, מספר הספורטאים במנעד הגילים יגדל ויתפתח במסגרות השונות ודגל מדינת ישראל ירבה להתנוסס במפעלים הבין לאומיים.

לפיכך, אנו קוראים לגורמים האחראים לגלות אומץ ציבורי להמשיך ולפעול לקידום ופיתוח הענף לצד קיום חובתנו כולנו כאזרחי המדינה לשמור את חוקיה.

אנו סמוכים ובטוחים כי הציבור יגבה את הגורמים האחראים בעודם טווים את דרך המלך שתיתן מענה לסוגיה חשובה זו.

על החתום:

יוסי שרעבי	עו"ד עפרה שרון	רתם קמר	איציק לארי	אורן חסון	עו"ד יעקב פרידברג	גיא אטיאס
מנכ"ל משרד התרבות והספורט יו"ר הוועדה	לשכה משפטית משרד התרבות והספורט	מנכ"ל ההתאחדות לכדורגל	מנכ"ל המועצה להסדר ההימורים בספורט	יו"ר מנהלת הליגות המקצועניות בענף הכדורגל	נציג משרד המשפטים	ראש אגף בכיר לתכנון ותקצוב משרד התרבות והספורט